

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

6726

1891

059

Q - 70

Թիֆլիս

12001

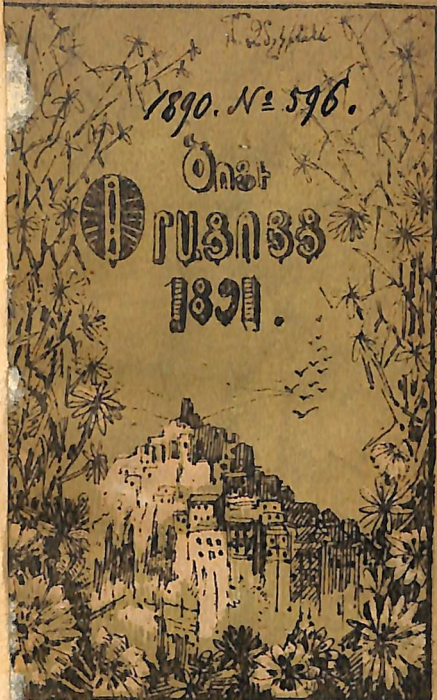
1890. N° 596.

Onst

PUBLISHED

1891.

053
2-70

Ծ Ո Յ Ի

241

Օ Ր Ա Յ Ո Յ Յ
1891

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Կ ա ղ ճ ե ջ
ՄԱԿԱՐ ԶՄՇԿԵԱՆՅ
ՀԻՐՈՐԷ ԴԱՐԷ

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս
Տպարան Մ. Դ. Ռոտինենցի:
1890

49699 - 4

Дозв. цен. Тифлисъ, 21 Іюня 1890 г.

Типографія М. Д. Ротиніанца. На Гол.
просп. соб. д. № 41.

ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅ
ԴԱՍԱԿԱՆ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐԻ
ՔԱԺԱՆՄՈՒՆՔՈՎ

ՄԱԿԱՐ Գ. ՉՄԵԿԵԱՆԻ
ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ա. Դասական և ընթերցանելի գրքեր
զանազան լեզուներով:

բ. Դասական ամեն տեսակ պետոյք-
ներ, տետրակներ, գրիչներ և այլն:

Ընդունվում է 1) ամեն տեսակ գրք-
քեր, կոմիտայով վաճառելու համար:
2) Կազմարարական տպագրական յանձ-
նարարութիւններ: 3) Յայտարարութիւ-
ններ, լրագրներում և տախտակի վերայ
կախելու համար: 4) Զանազան տեղեկու-
թիւններ, գրքերի և դասական պետոյք-
ների վերաբերմամբ յորոնց պատասխանի
համար ուղարկում են 7 կապ. մարկայ:

Պատուէրները կտարալուծ են անյա-
պաղ և ամենաճշտութեամբ: Պատուէրը
առանց կանխավճարի միում է անկա-
սար:

Օտարաբաղադրելը զեմում են կետեալ
Հասցեով Կнижный магазинъ, Макара
Чимишкєва. Тифлисъ.

ՀԱՅՐ ՂԵԻՈՆԻ ԱԼԻՇԱՆ

ՀԱՅՐ Ղ. ԱԼԻՇԱՆԻ

Յիսնամեայ յօրեւանի յիշատակին

ՆՈՒՔՐ

Պանդուխտ ժիր մշակ Հայ-գրականու-
թեան,
Մեր մատենադրաց գոհար պատուա-
կան,
Ազգակից անհատ, հազուադէտ տա-
ղանդ,
Պաշտելի քերթող Ղևոնդ Ալիշան:

Հայ-ժողովրդի ամեն դասակարգ
Սիրով կը տօնի այսօր յօրեւանդ.

Եւ Հեռու քեզնեցի, ի մի սիրտ ձուլուած,
Ծեր նահապետիդ մաղթում երկար
կեանք:

Թէլ զանազան հանգամանքներեց
Դու անջատուած ես հայրենի հողից,
Բայց մօտեւ նրան հոգով և սրտով,
Քո քաղցրեկ քնարի բլբուլի ձայնով:

Այն ինչ, ո՞հ, քանի շատ յայտնի մար-
դիկ

Ազդս ունեցել է և ունի հիմիկ.
Բայց նրանք օտա՛ր, օտարին պաշտող,
Իսկ դու մերն ես, հանձարեղ քերթող:

Ուրեմն կեցցէ՛ս, կեցցէ՛ս յաւիտեան.
Մեր ազգի պարծանք, ծերուկ Ալիշան:

Մ. Չմշ...

13-ին մայիսի 1890 թ.

Թիֆլիս.

ՀԱՅՈՑ ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ ՆՇԱՒՔ

Գիր տարոյն է	Տ
Վերադերը	Լ
Եօթներեակը	Բ
Իննևտասներեակը	9
Տանուտէրն	Երկ.

Տ Ա Ր Ե Մ Ո Ւ Տ Ն Ե Ր

Հայոց ըստ բուն Տօմարի Օգոստ. 11-ին	
Ըստ Ազարեայի Մարտի	21 »
Լատինաց (ըստ նոր Տօմ.) Դեկ. 19 »	
Ռուսաց Յունիարի	1 »
Մահմեդականաց Մարտի	9 »
Հրէեց Սեպտեմբերի	10 »

ՉՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿ

1. Գարնանամիլտ և հասարակած
Մարտի 8-ին 7 ժ. 30 ր. առ.

2. Ամառնամուտ և արեադարձ 9-ին
Յուլիսի 8 ժ. 9 ր. առ.

Յերեկն սկսանի կարճանալ, իսկ գիշերն երկարիլ:

3. Աշնանամուտ և հասարակած 10-ին
Սեպտեմբերի 6 ժ. 4 ր. երեկ.

4. Ձմեռնամուտ և արեադարձ 9-ին
Դեկտեմբերի 12 ժ. 5 ր. երեկ.

Յերեկն սկսանի երկարիլ, իսկ գիշերն
կարճանալ:

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ռ.	Ռուսաց
Տ.	Տաճկաց
Հ.	Հրէից
Յ.	Յունաց
Լատ.	Լատինացւոց
Օ.	Օր.
Առաւ.	Առաւօտեան
Երեկ.	Երեկոյեան

Բշ.

Գշ.

Դշ.

Եշ.

Ուր.

Շբ.

Կիր.

Ծննդ.

Պէշ.

Մ.

Առաջ.

Յին.

Չատ.

Հող.

Եղ.

Յակ.

Բարիկեն.

Յիս.

Արեգակ

Երկուշաբթի.

Երեքշաբթի.

Չորեքշաբթի.

Հինգշաբթի.

Ուրբաթ

Շաբաթ

Կիրակի

Ծննդեան.

Պահոյ

Մեծի

Առաջաւորաց.

Յինանց.

Չատիկ

Հողեգալուստ

Եղիական

Յակարայ

Բարիկենդան.

Յիսնակի.

ԵՐԵՒՈՅԹՔ ԼՈՒՍՆԻ

Թ. Ե. Լ. Ե.	Ե. Լ. Ե. Լ. Ե.
Ե. Լ. Ե. Լ. Ե.	Ե. Լ. Ե. Լ. Ե.
Ե. Լ. Ե. Լ. Ե.	Ե. Լ. Ե. Լ. Ե.
Ե. Լ. Ե. Լ. Ե.	Ե. Լ. Ե. Լ. Ե.

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՇԱՐԺ ՅԱՅՏՆԻ
ՏՕՆՔ ԵՒ ՄԻՋՈՑՔ

Օր Կաղ. Երեքշաբթի Յուլի. 1-ին	
» Ծննդեան Կիւրակէ »	6 »
Միջոց ուտիք Կինգ շաբաթ	
Աւաջ. Բարիկ. Փետրվարի	10 »
Օր Տեառնդառաջի Հինգշաբ.	14 »
Սուրբ Սարգիս »	16 »
Բուն Բարիկենդան Մարտի	3 »
Օր. Աւետման Կիւրակէ Ապրիլի	7 »
Ջատիկ »	21 »
Երեման Խաչի Մայիսի	19 »
Համբարձումն »	30 »

Հոգեգալուստ	Յուլիսի	9 »
Բարիկ. Լուս. պէյ »		30 »
Գրեգոր Լուսաւորիչ Յուլիսի		6 »
Բարիկ. Վարդ. պէյ »		21 »
Վարդապառ »		28 »
Միջոց ուտիք Երկու շաբաթ.		
Բարիկ. Սբ. Ածածնի. պէ. Օգ.		11 »
Վերադարձումն Սբ. Ածած. »		18 »
Միջոց ուտիք Երեք շաբաթ:		
Բարիկենդ. Սբ. Խաչի Սեպտ.		8 »
Խաչվերաց »		15 »
Բարիկ. Վարդապ. Խաչի »		22 »
Միջոց ուտիք Եօթ շաբաթ:		
Գիւտ Խաչ Հոկտեմբ.		27 »
Յիսնակաց Բարիկ. Նոյեմբ.		17 »
Սբ. Յակոբայ Բարիկ. Դեկտ.		8 »
Միջոց ուտիք Երկու շաբաթ		
Բարիկ. Ծննդ. պէյ. Կեր. Դեկ.		29 »

„ԷՖԻՍԵՐՏԵՒ“ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Տարին ցամաք կը լինի և շատ պատերազմներ տեղէ կունենան: Զմեռն անձրեւային և մարախի առատութիւն: Տեղ տեղ հողմեր: Գարնանամտեց յետոյ վատ հիւանդութիւններ կերեան, միշտ անձրեւ տեղալով, գետերը կը հեղեղվեն: Ամառն բարեխառն և առողջարար կը լինի: Իսկ աշունքը տաք-հողմախառն: Աւելի ցաւահարութիւն, գլխի իջուածք հազ կը պատահի: Իսկ Գիմոկրատիսը ասում է, որ զինիքը աղնիւ և բոլոր տարին աճողակ կը լինի, բայց պէտք է աշխատել բազաքաղը վաղ սկսել, որ անձրեւները վրայ հասնելով չը փասեն: Կարող է լինել կռիւներ և կոտորածներ, բացի այն որ կը մեռնի մե անուանի և հարուստ կնիկ, կը մեռնեն և յայտնի անուն ունեցող արժա-

նաւոր մարդիկ: Շատ պտուղներ էլ կը փչանան և կը փռասուեն: Մի մեծ թագաւոր ճանապարհորդութիւն կանէ: Երկրաշարժներ ևս երկրիս վերայ-այս ամբի անպակաս կը լինեն:

ԱՐԵՒԻ ԵՒ ԼՈՒՄՆԻ ԽԱԽԱՐՈՒՄ-
ՆԵՐԸ

Այս տարի երկրագնդի վերայ երկու անգամ արեւի մասնաւոր (25-ին Մայիսի և 18—19-ին Նոյեմբերի) և երկու անգամ էլ լուսնոյ կատարեալ խաւարումներ տեղի կունենան, (11-ին մայիսի և 3-ին նոյեբ. բայց սրանցից վերջինը միայն մեզ կերեւայ, այսինքն Նոյեմբերի 3-ին որը կը սկսի 6 ժամին և 24 րոպ. երեկոյեան:

ՅՈՒՆՎԱՐ

31 ՕՐ

Երկերը բացի իւր առանցքի վերայ օրուայ պտտուելուց, պըտտում է նաև արևի շուրջը 365 օր 5 Ժ. 48 ր. և 51 վայրկեանի մէջ: Եւ այդ բոլոր ժամանակը ընդունել են կոչել տարի: Հին ժամանակները այդ շրջանը անուանում էին Կենդանակերպեան կամ Զոդիակոսեան շրջան: Երկերը պտտուելով արևի շուրջը անցնում է 12 համաստեղութիւններ, որոնց անուանել են Կենդանակերպներ, իսկ իւրաքանչիւր համաստեղութիւնը ամիս: Զրհոս Կենդանակերպ համաստեղութեանը — համապատասխանող Յունվար ամսին, անուանել են Հռոմայեցոց չաստուած Եանուսի անունով: Այսպէս կարգաւորեց Հռոմուլոսի ժառանգ Նումա Պոմպիլացին,

ՅՈՒՆՎԱՐ

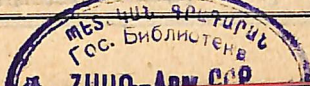
Հռոմուլոսի տարուայ ամիսների թիւը լրացնելու համար: Մեր նախնիքն էլ, ինչպէս ուրիշ ազգեր նայելով բնութեան երևոյթիւններին, երկրի սոսիւթութեան, աւանդութեան և մարդկանց զբաղմունքներին պատահած ժամանակ, ամիսներին յարմար անուններ էին տալիս. զորօրինակ, տարեգլուխը, ի յիշատակ ջրհեղեղի սկսել են Սեպտուս ամսից, ջրհեղեղի վերջանալու և Նոյեան նաւի — տապանի կանգնած տեղին հասնելու պատճառաւ անուանել են Նաւասօրդ, որ է նաւաստաւորդ, (նաւաւորդէն-այստեղ է կամ նաւը հասելէ — արդ): Յունվարին անուանել են Արաց:

¹ Գշ. Բ. 3. օր Ծննդ. պէջ. Տաւրմուտ և Կաղանդ. Խ. Տօն Անուանակոչութեան Տեառն և Տ. Բարսեղի հայրապետին Կեսարիոյ:

0	ՅՈՒՆՎԱՐ	Լ
2	ԴՉ. ԳՅ. 4. օր Ծննդ. պհյ.	4
3	ԵՉ. ԳԻ. 5. օր Ծննդ. պհյ.	5
4	Ուր. ԴՅ. 6. օր Ծննդ. պհյ.	6
5	✠ Շբ. ԴԻ. Ճրագալոյց Ծննդեան և Յայտնութեան Քրիստոսի: Նաւահապիկ: Երեկոյեան զկնի պատարագի նախատօնակ: Ռ. Ճրագալոյց Աստուածայայտնութեան:	7
	Չ Առ. լս. քու. 9 ժ. 13 ր. առ. Սահմանի:	
6	✠ Կիր. աչ. ՏՕՆ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ: Զբօրհնէք: Ուտիք է մեզ անմիջոց ութ օր: Միջոց ուտիք է 36 օր:	8
7	✠ ԲՉ. աի. 2. օր Ծննդ. Յիշատակ մեռելոց: Ռ. Յովհաննու Կարապետին:	9
8	ԳՉ. ԲՅ. 3. օր Ծննդ: Արեգ. ի Զրհոսն մտանէ 10 ժ. 56 ր. առ.	10
9	ԴՉ. ԲԻ. 4. օր Ծննդ.	11
10	ԵՉ. ԳՅ. 5. օր Ծննդ.	12

0	ՅՈՒՆՎԱՐ	Լ
11	Ուր. ԳԻ. 6. օր Ծննդ.	13
12	Շբ. ԴՅ. 7. օր Ծննդ.	14
13	✠ Կիր. ԴԻ. 8. օր Ծննդ. ՏՕՆ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈԶՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ: Յերեկոյեան նախատօնակ:	15
	☉ Լր. լս. 3 ժ. 21 րոպ. առ. Յրդանի Բայց անհասարակ էլանի:	
14	ԲՉ. աչ. Տօն ծննդ. Սրբոյ Յովհաննու Կարապետին: Ռ. Տօն սրբոյ Կոյսին նուհիայ:	16
15	ԳՉ. աի. Սրբն. Պետրոսի Հայրապետին, Վլասայ եպիս. և Աբիսողոմայ սարկաւադին:	17
16	ԴՉ. ԲՅ. պահք:	18
17	ԵՉ. ԲԻ. Սրբն. Անտոնի, Ճլղնաւորին:	19
18	Ուր. ԳՅ. պահք.	20
19	Շբ. ԳԻ. Սրբն Թէոդոսի Թաղաւորին և մկն, Եփեսոսի:	21
20	✠ Կիր. ԴՅ. 1. Կիր. զկնի Ծննդ.	22
21	ԲՉ. ԴԻ. Սրբոյն Կիրակոսի և մօրն նորա Յովհաննի և Սրբ.	23

99-48853

վկայեցն Գորդեիտի, Պողեքատի
և Գրեգորիսի:

⊕ Վր. քն. լս. 7 ժ. 38 ը. առ.

Զեւորաւորեցաւ ի Կանաթ:

22 Գշ. ած. Սբցն. Վահանայ Գող-
թնացւոյն, Եւգինեայ կուսին
և Հօրն նորա Փիլիպպոսի, և
Մօրն Կղորեայ և Երկուց եղ-
բարցն Սերգեայ և Ապիստոնի և
Երկուց ներքինեացն:

24

23 Գշ. ած. պհ.ք.

25

24 Եշ. բն. Սրբոցն Տրիփոնի, Պար-
սամայ և Ոնոփրիտի ճգնառ-
րացն:

26

25 Ուր. բն. պհ.ք.

27

26 Շբ. քն. Սբց. Հայրապետացն
Աթանասի և Կիւրղի:

28

27 ✠ Կիր. քն. 2. Կիր. զկնի Ծննդ.

29

28 Բշ. քն. Սբցն. Եւգէնիտի, Մա-
կարիտի, Վաղերիտի, Կանդե-
տոսի և Ակիւղասայ:

30

⊕ Ծն. լս. 5 ժ. 8 ը. առ.

Պարզեայ Բայ աստուածների:

29 Գշ. քն. Սբցն. Անդրէի զօրա-

1

վարին և բանակի նորին Կալի-
նիկոսի և Դոմետեայ վկայեցն:

30 Գշ. ած. պհ.ք:

2

31 Եշ. ած. Սբցն. Անդրեանոսի և
կնոջն նորա Անատոլայ, Թէոդո-
րոսի և Ելեթիւրոսի վկայն:

3

Այս ամսուայ մէկէն մինչև 31-ը
օրն աւելացել է 1 ժ. 52 ըոպ.

ՓԵՏՐՎԱՐ

28 ՕՐ

Օրացոյցը կամ ժամանակի հաշիւը սկսուեցաւ Հին ժամանակներում Յոյներէց և Հռոմէացիներէց, այդ պատճառով նոր ազգերն էլ մինչև այսօր Հին ազգերի գործածած անուններն են գործ դնում: Այս ամիսն էլ, Հռոմուլոսի ժառանգ Նումա Պոմպիլիացին կարգադրեց, տարեշրջանի երկրորդ ամիս համարելով: Փետրվար ամիսը վերցրած համապատասխանող — Զուի համաստեղութեանը է Յեբրեւիք բառից: Այսպէս անուանում էին Հռոմէացիք զոհաբերութեանը՝ որ սովորաբար այս ամսին էին կատարում: Մեր նախնիքն էլ երեւի հէնց այս պատճառաւ անուանել են այս ամսին Մեհեկի (երեւի Մեհեմաց ամիս):

1 Ուր. քչ. պհ.բ:

- 2 Շբ. քի. Սրբոյն. Գրիգորի Առաւմտաբանին: Ռ. Տեառնդաւաճ:
- 3 ✠ Կիր. քչ. 3. Կիր. զինի Ծննդ. 3 Սու. քու. 9 ժ. 25 ր. երեկ. Զարայի բռնա- եղանակ:
- 4 Բշ. քի. Սրբոյն. Մակարայեցոյն, Եղիազարու քահանային, Շամունեայ և Եօթն որդւոց նորին:
- 5 Գշ. քչ. Սրբոյն. Երկոտասան մարգարէիցն, Ովսեայ, Ամուսայ, Միքիայ, Յովելիայ, Աբդիու, Նաւումայ, Ամբակումայ, Յովնանու, Սոփոնիայ, Անգեայ, Զաքարիայ և Մողարիայ:
- 6 Դշ. քի. պհ.բ:
- 7 Եշ. քչ. Սրբոյն Սոփիայ և երկց զստերացն, Պատուի, Նլախի և Աղապի:
- ✠ Արեգ. ի Զուին մասնէ 1 ժ. 51 րոպ. առաւ.
- 8 Ուր. քի. պհ.բ.
- 9 Շբ. քչ. Սրբոյ որդւոց և Թո-

5

6

7

8

9

10

11

12

0	ՓԵՏՐՎԱՐ	1
	ռանց սրբոյն Գրիգորի Լուսա- ւորչին մերոյ, Արիստակէսի, Վրթանէսի, Յուսկանի, Գրիգո- րիսի և Դանիէլի:	
10	✠ Կիր. ք. 4. Կեր. զինի Ծննդ. 13	
	Բարեկենդան Առաջաւորաց պէց.	
11	Բշ. ք. 1. օր պէց. Առաջաւոր. 14	
12	Գշ. ք. 2. օր պէց. Առաջաւոր. 15	
	⊙ Լր. լս. 10 ժ. 14 ր. երեկ. Դարձաւ ի և Դրբաւից օրեր:	
13	Դշ. ք. 3. օր պէց. Առաջ. 16	
14	Եշ. ք. 4. օր պէց. Առաջաւոր. 17	
15	Ուր. ք. 5. օր պէց. Առաջ. 18	
	Յիշատ. Յօգնանու մարդաբէին:	
16	Շբ. ք. Սրբոյն Սարգսի զօրա- 19	
	վարին և որդւոյ նորա Մարտի- րոսի և չորեքասան զինուո- րացն: Հանդիսաւոր օր ուխտի Սբ. Սարգիս եկեղեցւոյն Թիֆ- լիզոյ:	
17	✠ Կիր. ք. 5. Կեր. զինի Ծննդ. 20	
18	Բշ. ք. Սրբոյ Ատոմեանց զօ- 21	
	րավարացն:	

0	ՓԵՏՐՎԱՐ	1
19	Գշ. ք. Սրբոյն Սուքիասեանց 22	
	վկայիցն:	
	⊙ Վջ. քա. լս. 10 ժ. 33 ր. առ. Խոնա քոյ, քոյիւն եղանի:	
20	Դշ. ք. պահք:	23
21	Եշ. ք. Սրբոյ Ոսկեանց վկայ:	24
22	Ուր. ք. պահք:	25
23	Շբ. ք. Սրբոյն Իսահակայ Պար- 26	
	թեի Հայրապետին մերոյ:	
24	✠ Կիր. ք. 6. Կեր. զինի Ծննդ. 27	
25	Բշ. ք. Սբոյն. Մարկոսի եպիս- 28	
	կոպոսի Պիոնի քէն. Կիւրղի և Բենիամինի սարկաւազացն և սրբոյ վկայիցն Սարգիսն Հի, Որ- մզդանայ և Սայենի:	
26	Գշ. ք. Սրբոյ. Ղևոնդեանց քա- 29	
	հանայիցն: Ծննդ. ն. Կ. Մ. Օգոստաւիաւ Կայսեր Ռուսաց ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ Գ. -ի:	
	⊙ Ծն. լս. 2 ժ. 46 ր. առ. Բարեխոն եղանի:	
27	Դշ. ք. պահք.	1

✠ ԵՂ. Գ. Սըբոյ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ
 զօրավարացն մերոց և 1036 վկա-
 յեցն որք անկան ի մեծ պատե-
 րազմին: Տօն աղգային և Յիշա-
 տակ մեռելոց:

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 28-ը
 օրն աւելացել է 2 Ժ. 7 ր.

Հռոմայեցւոց մէջ Մարտն էր
 Հռոմուլոսի տարուայ աւաջին
 ամիսը, և իր անունը ստացել
 է պատերազմի չաստուած Մար-
 տից, որը Հռոմուլոսի հայր էր
 համարվում, (աւանդութեամբ
 Հռոմի հիմնադրի): Այսպէս ա-
 նուանեց Հռոմուլոսը, տարին
 բաժանելով ամիսներէ: Որովհե-
 տև Իտալիայում այս ամսումն
 է սկսվում դարունը, սորա համար
 էին Ժամանակներումը, դարունը
 ընդունելու համար տօն էին կա-
 տարում: Այդ հանդէսը պսակի
 և ամուսնութեան տօն էր:
 Ամուսնացած կանայք ծաղիկներ
 էին զոհաբերում հպարտութեան
 չաստուած Իունոնայի սրբատե-
 ղոյն, իսկ աղամարդիկ երեսն
 կողմից զոհաբերում էին երկդե-
 մեան չաստուած Նանուսի սրբա-

տեղոյն: Այս տօնը, կանանց յաղթութեան հանդէս էր, լի ուրախութեամբ և ցնծութեամբ: Որովհետեւ հին ժամանակներում շատ ազգերի տարին սկսվում էր այս ամսից, որ համարվում էր արեգնակային տարեշրջանի սկիզբն, երեւի հենց այս պատճառաւ մեր նախնիքն էլ այս ամսին անուանել են Արեգ.

1 Ուր. Գ. Պահք:

2 Շր. Գ. Սրբ. Կ. Պօստոյ Սր. Ժողովոյ 150 հայրապետացն: Ձկնի երեկոյն տն ժամասացութեան ծածկի սեղանն յիշատակ արտաքսման Ազամայի դրախտէն: Գահակալութ. Ն. Կ. Մ. կայսեր Աղէքսանդր Աղէքսանդրովչի:

3 ✠ Կիր. Գ. Բուն-Քարիկեն-դան: Եւս Ռ.:

4 Բշ. ա. 1. օր մեծի պէց.

5 Գշ. ա. 2. օր մեծի պէց.

Ք Առ. քռ. 0 ժ. 6 ր. երեկ.

Փոփոխութիւն էլանալ:

3

4

5

6

7

6 Դշ. Բ. 3. օր մեծի պէց.

7 Եշ. Բ. 4. օր մեծի պէց.

8 Ուր. Գ. 5. օր մեծի պէց.

Գարնանամուտ և Հասարակաց

7 ժ. 30 րոպ. առ. Տիւ և զեշեւ

Հաւասար:

9 Շր. Գ. 6. օր մեծի պէց. Սրբ. Ռէգորոսի զօրավարին: ևս Ռ.

☀ Արեգ. է խոյն մտանէ 1 ժ.

28 րոպ. առ.

10 ✠ Կիր. Գ. 7. օր մեծի պէց.

2. Կիր. Քառասնորդական պէց.:

11 Բշ. Գ. 8. օր մ. պէց.

12 Գշ. ա. 9. օր մ. պէց.

13 Դշ. ա. 10. օր մ. պէց.

☉ լր. լս. 4 ժ. 8 ր. երեկ.

Անշրտայն:

14 Եշ. Բ. 11. օր մ. պէց.

15 Ուր. Գ. 12. օր մ. պէց.

16 Շր. Գ. 13. օր մեծի պէց.

Սրբ. Կիւրղի Երուսաղէմայ Հայ-

րապետին և միւս Կիւրղի եպիս.

և մօրն նորա Աննայի:

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

- 17 ✠ ԿԵՐ. ԳԻ. 14. օր մ. պէշ. Գ. 19
ԿԵՐ. Քառասնորդ. պէշ. Անա-
ռակին:
- 18 ԲԶ. ԴՅ. 15. օր մ. պէշ. 20
19 ԳԶ. ԴԻ. 16. օր մ. պէշ. 21
20 ԳԶ. ԵՅ. 17. օր մ. պէշ. 22
21 ԵԶ. ԵԻ. 18. օր մ. պէշ. 23
Ե ՎԵ. ԶԸ. ԼԹ. 9 Ժ. 26 Ե. առ.
Բարեխառն. եղանակ:
- 22 ՈւՐ. ԲՅ. 19. օր մ. պէշ. 24
23 ՇԵ. ԲԻ. 20. օր մեծի պէշ. Սրբոյն 25
Յովհաննու Նրուսաղէմայ Հայ-
րապետին և սրբ. Հայրապետա-
ցըն մեծոց Յովհաննու Սճնեցւոյն
Յովհաննու Որոտնեցոյն և Գրի-
գորի Տաթևացոյն:
- 24 ✠ ԿԻՐ. ԳՅ. 21. օր մ. պէշ. Ս. 26
ԿԻՐ. Քառասնորդ. պէշ. Տնտեսի:
- 25 ԲԶ. ԳԻ. 22. օր մ. պէշ. Ո. Աւե- 27
տումն Աստուածածնի:
- 26 ԳԶ. ԴՅ. 23. օր մ. պէշ. 28
27 ԳԶ. ԴԻ. 24. օր մ. պէշ. Միջինք: 29
☉ ԾՆ. ԼԹ. 0 Ժ. 49 Ե. առ.
Անշրկ, տեղ Դեղ Յիւնախառն:

- 28 ԵԶ. ԵՅ. 25. օր մ. պէշ. 1
29 ՈւՐ. ԵԻ. 26. օր մ. պէշ. 2
30 ՇԵ. ԲՅ. 27. օր մ. պէշ. Սրբ. 3
ժլցն Քառասնից, որք ի Սեբաս-
տիա կատարեցան:
- 31 ✠ ԿԻՐ. ԲԻ. 28. օր մ. պէշ. 5. 4
ԿԻՐ. Քառասնորդական պահոց
Դատաւորին:

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը
օրն աւելացել է 2 Ժ. 10 րոպ.

Ա Պ Ր Ի Լ

30 ՕՐ

Ապրիլ ամիսը Հռոմիւլ. տարուայ երկրորդ ամիսն էր: Որովհետեւ այս ամիսը Գարնան երկրորդ ամիսն էր և օրերը քանի գնում էին տաքանում էին, բնութեան այս դործողութեան պատճառաւ անուանել էն Ապրիլ—Aprilis որ լատինեցէն կը նշանակէ արեային կամ տաքացնող: Էին Հռոմում այս ամսուայ մէջ կատարվում էր ի պատիւ պտղաբերութեան չաստուած Յերերի փառաւոր տօն: Մեծ Հոնդիսով տանում էին չաստուածներին արձաները երեսայքը նժոյգներին վերայ հեծած և ժողովուրդը ցնծութեան և ուրախութեան աղաղակներով, իսկ քրմերը ի պատիւ չաստուծոյ, սպիտակ հանդերձեղէն հագած գոհաբերում էին ամուլ կովեր: Մեր նախնիք

այս ամսին անուանել են Ահեկի:

1 Բշ. քչ. 29. օր մ. պչց.

5

2 Դշ. քի. 30. օր մ. պչց.

6

3 Դշ. քչ. 31. օր մ. պչց.

7

4 Եշ. քի. 32. օր մ. պչց.

8

Յ Առ. քա. լս. 4 ժ. 36 ր. առ. Գարնային օրեր:

5 Ուր. աշ. 33. օր մ. պչց. Յերեկ. նախատօնակ:

9

6 ✠ Շբ. ալ. 34. օր մ. պչց. Տօն Սբ. Հօրն մերոյ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍՍՈՐԶԻՆ, սոսկալի չարչարահացի և մտին ի Վերապն: Հանդիսաւոր օր ուխտի Սբ. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն Թիֆլիզոյ: Յերեկոյեան նախատօնաք:

10

7 ✠ Կիր. քչ. 35. օր մ. պչց. 6. Կիր. Գալստեան և Տօն Աւետման Սրբոյ կուսին Մարիամու: Հանդիսաւոր օր ուխտի Զգրաշէնի Սբ. Աստուածածին եկեղ. Թիֆլիսոյ:

11

8 Բշ. քի. 36. օր մ. պչց.

12

- 16 րոպ. երեկ.
9 Գշ. 43. 37. օր մ. պհյ. 13
10 Դշ. 44. 38. օր մ. պհյ. 14
11 Եշ. 45. 39. օր մ. պհյ. 15
12 Ուր. 46. 40. օր մ. պհյ. 16
⊙ Լր. 10. 8 ժ. 41 ր. առ.
Փոփոխութիւն եղանակ:
13 Շր. 47. 41. օր մ. պհյ. Յիշա- 17
տակ Ղազարու Յարութեան:
14 ✠ Կիր. 48. ԾԱՆԿԱԶԱՐԴ: Եւ 18
Ռուսաց: Յերեկ. Դաւորացիք:
15 Աւագ-Երկուշաբթի Բն.: 19
16 Աւագ-Երեքշաբթի Բն.: 20
17 Աւագ-Չորեքշաբթի Գն.: 21
18 ✠ Աւագ-Հինգշաբթի Գն. 22
Յիշատակ Ռաբայուայի:
19 Աւագ-Ուրբաթ Դն. Յիշ. 23
Հարանայ և Խաչնութեան Տեա-
ռն մերոյ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ:
⊕ Վր. քո. 10. 4 ժ. 47 ր. եր.
Բարեխառն եղանակ:
20 Աւագ-Շր. 49. 41. Ճրգաւորյց Ա. 24
Զատիկի: Նաւահատիկ: Յերեկ.

- ղինի պատարագի նախատօնակ:
Մեծահանգէս օր ուխտի Ղազա-
խու Ա. Սարգիս եկեղեցւոյ,
21 ✠ Կիր. 49. ԶԱՏԻԿ: (Քարու- 25
թիւն Քրիստոսի): Ուտիք է մեղ
մինչև Համբարձումն անմիջոց:
Եւ Ռուսաց, որոց ուտիք է մինչև
նոր իւրակէ: Հանդիսաւոր օր
ուխտի նորաշէն Ար. Աստուածա-
ծին եկեղեցւոյն Թիֆլիսոյ:
22 ✠ Բշ. 50. 2. օր Զատիկի: Յի- 26
շատակ մեռելոց: Հանդիսաւոր
օր ուխտի Ար. Նշան եկեղ. Թիֆ-
լիսոյ:
23 ✠ Գշ. 51. 3. օր Զատիկի: 27
24 Դշ. 52. 4. օր Զատիկի: 28
25 Եշ. 53. 5. օր Զատիկի: 29
⊙ Ծն. 10. 9 ժ. 11 ր. առ.
Պարգայ, Դեղ Դեղ անքն:
26 Ուր. 54. 6. օր Զատիկի: 1
27 ✠ Շր. 55. 7. օր Զատիկի: Յի- 2
շատակ գլխատման Ար. Յովհան-
նու Մկրտչի:

28 ✠ Կիր. 7. 2. Կիր. 8. օր. 3
 Զատիկի: Նոր-Կիւրակէ: (Կրկնա-
 զատիկ):

29 Բշ. աչ. 9. օր յինանց:

30 Գշ. աչ. 10. օր յին.

4

5

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 3-ը
 օրն աւելացել է 2 Ժ. 4 ր.

Մայիս ամիսը, ինչպէս կար-
 ծում են, ստացել է իւր անու-
 նը Լատինական majores բառից,
 որ նշանակում է հին: Որով-
 հետև այս ամիսը զարնանային
 վերջին ամիսն էր, սորա համար
 ընծայած էր ծերոց և նախ-
 նեացը, և այդ պատճառով ար-
 դելուած էր այս ամսուայ մէջ
 ամուսնանալը: Մայիսը զարնա-
 նային ամիս լինելով զանազան
 ազգերի մէջ տօնվում էր զար-
 նանային հանդէսներով, որի մէջ
 մեծ դեր էին խաղում պատա-
 նիք և աղջկունք ծաղկունք ու
 կահաւաճ ճիւղեր: Մեր նախնիք
 անուանել են այս ամիսը Մա-
 րերի:

1 Դշ. Բչ. 11. օր յին.

2 Եշ. ԲԳ. 12. օր յին.

3 Ուր. Էչ. 13. օր յին.

6

7

8

0

Մ Ա Յ Ի Ս

Լ

Ե Առ. քռ. լս. 10 Ժ. 0 ր. եր.
Անհատաբար եղանակ:

4 Շբ. 41. 14. օր յին. 9

5 Խ Կեր. 73. 15. օր յին. Աշ- 10
խարհամտարան Կերակէ: (Կա-
նանէ Կիրակէ): Հանդ. օր ուխ-
տի Մողնոյ սբ. Գէորգ. եկեղեց.
Թիֆլիսոյ:

6 Բշ. 71. 16. օր յին. Ծն. Ն. Կ. 11
Բ. Թաղաժառանգ Նիկոլայ
Աղէքսանդրովչի,

7 Գշ. 73. 17. օր յին. 12

8 Դշ. 71. 18. օր յին. 13

9 Եշ. 73. 19. օր յին. Ռ. Գլխա 14

Նշխարացն Սբ. Նիկողայոս Սքան-
չերագործ Հայրապետի:

☼ Արեգ. ի Ներկուրեալն մտանէ

1 Ժ. 4 րոպ.

10 Ուր. 71. 20. օր յին. 15

11 Շբ. 73. 21. օր յին. 16

☺ Լբ. լս. 9 Ժ. 22 ր. Լրեկ.
Փոխախախտ:

12 Խ Կիր. 71. 22. օր յին. (Կարմիր 17
Կիր.)

0

Մ Ա Յ Ի Ս

Լ

13 Բշ. 73. 23. օր յին. 18

14 Գշ. 71. 24. օր յին. 19

15 Դշ. 73. 25. օր յին. Թաղաղբ. 20

Ն. Կ. Մ. Օգոստոսի. Ռ. Կայսեր
Լ Կայսերուհ. Աղէքսանդր Գ.-ի
Լ Մարիայ Ֆէօդօրովնայի:

16 Եշ. 71. 26. օր յին. 21

17 Ուր. 73. 27. օր յին. 22

18 Շբ. 71. 28. օր յին. 23

☼ Լբ. քռ. լս 9 Ժ. 41 ր. եր.

Գործնային Վճիռ օրեր:

19 Խ Կիր. 73. 29. օր յին. 5. Կիր. 24

Տօն Երեման սրբոյ Խաչի:

20 Բշ. 71. 30. օր յին. 25

21 Գշ. 73. 31. օր յին. 26

22 Դշ. 71. 32. օր յին. 27

23 Եշ. 73. 33. օր յին. 28

24 Ուր. 71. 34. օր յին. 29

25 Շբ. 73. 35. օր յին. 30

☼ Ծն. լս. 7 Ժ. 22 ր. Երեկ.

Պարզ Լ լս- եղանակ:

26 Խ Կիր. 71. 36. օր յին. 6. Կիր. 1

27 Բշ. 73. 37. օր յին. 2

28 Գշ. 71. 38. օր յին. 3

- 29 ԳԶ. ԴՅ. 39. օր յին. 4
 30 ✠ ԵԶ. ԴԷ. 40. օր յին. ՀԱՄ- 5
 ԲԱՐՁՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ: Եւս Ռ:
 Հանդիսաւոր օր ուխտի Թէլէթ
 գիւղի սբ. Գէորգ եկեղ. մերձ է
 Թիֆլիս:
 31 Ուր. ԵՅ. 41. օր յին. 6

Այս ամսուայ 1 էջ մինչեւ 31-ը
 օրն աւելացել է 1 Ժ. 17 րոպ.

30 ՕՐ

Յունիս (լատ. Iunius) ամիսը
 Հռոմայեցւոց մէջ է պատիւ պա-
 տանեաց նոյնընտած էր Հպար-
 տութեան չաստուածուհոյն Իու-
 նոնային, որից և ստացել է իւր
 անունը: Ամառուայ առաջին և
 Հռոմուլոսի կարգած չորրորդ պ-
 միսն էր: Այս ամսին մեր նախ-
 նիք անուանում էին Մարգաց:
 Երեւի մարգագետիններ Հնձեղու
 ամիս, ինչպէս Հայոց-գըրացի
 վըացիք Հիմայ էլ անուանում
 են այս ամսին Թիբաթվէ, որ կը
 նշանակէ, Հնձան ամիս:

- 1 ԵՐ. ԿԷ. 42. օր յին. 7
 2 ✠ ԿԵՐ. ԲՅ. 43. օր յին. Երկ- 8
 րորդ Ծաղկազարդ. 7.
 Ե Ա. ք. ք. 3 Ժ. 30 ր. եր.
 Բարբիտառ եղանակ:
 3 ԲԶ. ԲԷ. 44. օր յին. 9
 4 ԳԶ. ԳՅ. 45. օր յին. 10

- 5 ԴՂ. ԳԻ. 46. օր յին. 11
 6 ԵՂ. ԴՅ. 47. օր յին. 12
 7 Ուր. ԴԻ. 48. օր յին. 13
 8 Շը. ԿՅ. 49. օր յին. 14
 9 ✱ Կիւր. ԿԻ. Յիսնեբըրորդ օր ի 15
 Զատիկէն: ՀոգեգԱԼՈՒՍՏ (Պէն-
 տեկոստէ): Եւս Ռուս. Բաբիկեն-
 դան Եղիական պէք.
 Ամառնամուս և արեւադարձ,
 ցերեկն սկսանի կարճանալ, իսկ
 գեշերը երկարել:
 ☼ Սրեգ. ի խեցգետինն մտա-
 նէ 9 Ժ. 8 ր. առ.
 10 ԲՂ. ԲՅ. 2. օր Հոգ. պէք. 16
 ☉ Լը. լա. 8 Ժ. 8 ր. երեկ.
 Խառն եղանակ
 11 ԴՂ. ԲԻ. 3. օր Հոգ. պէք. 17
 12 ԴՂ. ԴՅ. 4. օր Հոգ. պէք. 18
 13 ԵՂ. ԳԻ. 5. օր Հոգ. պէք. 19
 14 Ուր. ԴՅ. 6. օր Հոգ. պէք. 20
 15 Շը. ԴԻ. 7. օր Հոգ. պէք. 21
 16 ✱ Կիւր. ԿՅ. Ա. Կիւր. Յարութ. 22
 Յիշատակ Եղիայ Մարգարէին:
 Առաջին պատի: Հարսանիք: Յեր.

- Նախատօնակ: Հանդ. օր ուխտի
 Շփնդիս գիւղի Սը. Ածածին. եկ.
 մերձ առ Թիֆլիս:
 17 ԲՂ. ԿԻ. Սըց. կուս. Հախիսիմ. 23
 Յերեկ. նախատօնակ:
 ☾ Վր. քո. լա. 2 Ժ. 12 ր. եր.
 Զաւարմալի եղանակ:
 18 ԴՂ. ԲՅ. Սըց. կուս. Գայիան: 24
 19 ԴՂ. ԲԻ. պահք. Յերեկ. նախատ. 25
 20 ԵՂ. ԴՅ. Սըց. Յովհաննու Կա- 26
 րապետին և Աթանազէին է պ.
 21 Ուր. ԳԻ. պէք. Յերեկ. նախատ. 27
 22 ✱ Շը. ԴՅ. Սըց. Գրիգոր ԼՈՒ- 28
 ՍԱԻՈՐՁԻՆ մերոյ ելն ի վերապ.
 23 ✱ Կիւր. ԴԻ. 2. զինի Հոգ. 29
 Տօն Կաթողիկէ Սըց. Եջմիածնի,
 զոր կարգեաց Սը. Լուսաւորէչն
 մեր Գրիգոր: Հանդէս յամենայն
 եկեղեցիս Հայկապատանեաց: Հար-
 սանիք:
 24 ԲՂ. ԿՅ. Սըց. մինց Բեթղէհմի, 1
 Ակակիոսի վիային, Մովսիսայ քհ.
 և Կոստանտինոսի զինաւորին:

⊙ Ծն. լս. 6 ժ. 55 ր. առ.

Զվարթ եղանակ:

25 Գշ. ալ. Սըց. կուսանացն Նու-
նեայ և Մանեայ.

26 Դշ. Բշ. պահք 3

27 Եշ. Բլ. Սըց. իշխանացն Սա-
հակայ և Յովսէփայ և Ս. վկայիցն
Սարգսի և Բաղդոսի:

28 Ուր. Բշ. պահք. 5

29 Շր. Բլ. Սըց. Մեծի Ներսէսի 6

Հայրապ մերոյ և Խաղայ եպ.
Խ. Սըցն. Առաքելոց Պետրոսի
և Պողոսի:

30 ✠ Կիր. Բշ. 3. Կիր. զկնի Հոգ.
Բարեկենդ. Սը. Լուսաւորչի պհց.

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը
օրը պահասել է 1 ժ. 24 րոպ.

Հառմուլոսի կարգադրած տա-
րուայ ամառուայ երկրորդ ա-
միսն էր և Համարվում էր տարե-
շրջանի—Հառմուլոսեան—Հի' գ-
երրորդ ամիսը: Թէև այս ամիսը
—Հռովմայ Գրեգոր ՄԱ պապի
Ժամանակ կադմեցին Գրեգո-
րեան Համարուած տոմարով,
բայց այս—Յուլիս այսինքն լատ.
Julius. ամիսը իւր անունը ստա-
ցել է Հռոմայեցւոց կայսր Յու-
լիանոսից, որի Ժամանակ և որի
հրամանով էլ ուղղեցին օրացոյ-
ցը—տարեշրջանը Յուլեան ա-
նունով: Մեր նախնիքը այս ամ-
սին անուանել են Հրոտից (երեւի
հուր տրճակող կամ հրային, ո-
րովհետև տարուայ ամենաշոգ
ամիսն է): Իսկ վրացիք, անուա-
նում են Մկաթամթվէ, որ նշա-
նակում է կտրելու ամիս (հացը

Հնձեղու կամ արտը, ЖАТВА).

1 Բշ. ԴՅ. Սըբոցն նպիտանու կիս- 8
րացւոյն, Բարեւայ Հայրապ. և
3 աշակ. նորին:

2 Գշ. ԴՅ. Սըբ. Կոստանդե- 9
նոսի Թագաւորին և մօրն նորա
Հեղինէի:

Ս. Բ. Բ. 8 Ժ. 25 ր. առ.
Տօթ, Դեղ Դեղ Կարկար:

3 Դշ. ԴՅ. Սըբ. 10

4 Եշ. ԲՅ. Սըբ. Սըբ. Թէոդոսի 11
Գաղատացւոյն, Թախկեայ Բժշ-
կին և Կոստանայն որք է Յան-
կիւրեայ կատարեցան:

5 Ուր. ԲՅ. Սըբ. Յերեկ. Կաթառ. 12

6 Դ. Նը. ԲՅ. Տօն Գիւտի Նշխա- 13
րացն Սըն. Գրեգորի մերոյ Լու-
սաւորչին:

7 Դ. Կըր. ԲՅ. 4. Կըր. զկնի Հող. 14
Հարսանիք:

8 Բշ. ԴՅ. Սըբ. Վկայիցն Անառ- 15
նիոսի, Թէոփիլոսի, Անիքոսոսի և
Փոտինոսի:

9 Գշ. ԴՅ. Սըբ. Դանիէլի Մար- 16
գարէին և Երկի մանկանցն Սեղ-
րակայ, Միսակայ և Սընդհազովի

☺ Լը. Լ. 4 Ժ. 50 ր. եր.

Անքնա շար Դեղեր: Լաւրի շար:

10 Դշ. ԴՅ. Սըբ. 17

11 Եշ. ԴՅ. Սըբ. Թարգմանչացն 18
մերոյ Սահակայ և Մեսրոպայ:

☼ Սընդ. Ի Առիւծն մասնէ 8
Ժ. 35 րոպ.

12 Ուր. ԲՅ. Սըբ. 19

13 Նը. ԲՅ. Սըբ. Տըղատայ Թագա- 20
ւորին մերոյ և Սշխէն տիկնոջն
և Խոսրովաղխատոյն: Յերեկ. Կա-
թառանակ:

14 Դ. Կըր. ԲՅ. 5. զկնի Հող. Գիւտ 21
Տփայ Սը. Առաւելածածնի: Հար-
սանիք:

15 Բշ. ԴՅ. Սըբ. Կաթառանոսի և 22
ինն վկայիցն և Լուկիանոսի
քահանային:

16 Գշ. ԴՅ. Սըն. Զաքարեայ Մար- 23
գարէին:

Շ Վր. քռ. 7 Ժ. 29 ր. եր.
Վճիռ օրեր:

17 ԴՉ. ԴԻ. պհք. 24

18 ԵՉ. ԵԻ. Սըն. Եղիաէի Մարգար. 25

19 Ուր. ԵԻ. պհք: 26

20 Շը. ԲԻ. Սըց. Երկոտասանից 27

Առաքելոցն Քրիստոսի և Սըն.

Պօղոսի երեքսասան Առաքե-

լոյն: Ռ. Եղիայ մարգարէին:

21 ✱ Կեր. ԲԻ. 6. զկնի Հող. Բա- 28

րկկենդան Վարդապետի պհք.

22 ԲՉ. ԲԻ. 1. օր պհք. Վարդապ. 29

Անուանակոչ. Ն. Կ. Մ. Կայս-

րուհոյ Մարիայ Ֆէօդօրովիայի:

23 ԴՉ. ԲԻ. 2. օր պհք. Վարդ. 30

Շ Մն. Լա. 8 Ժ. 8 ր. երեկ.

Զաւարճալի և շուք եղանակ:

24 ԴՉ. ԴԻ. 3. օր պհք. Վարդ. 1

25 ԵՉ. ԵԻ. 4. օր պհք. Վարդ. 2

26 Ուր. ԵԻ. 5. օր պհք. Վարդ. 3

27 Շը. ԵԻ. Յիշատակ Տապանակին 4

Հնոյ և Տօն նորոյս Սը. Եկեղ.

28 ✱ Կեր. ԲԻ. ՎԱՐԴԱՎԱՌ: Մե- 5

ծաՀանդէս օր. ուխտի Սը. Կ ս-

ըսպետի Վահայ Մշոյ և Թիֆ-

լիսի սը. Կարապետ Եկեղեցւոյ:

Միջոց ուտիք է երկու շաբաթ:

29 ✱ ԲՉ. ԲԻ. 2 օր Յիշատ. մեռելոց: 6

Մեծահանդէս օր ուխտի Ծիրա-

նաորի Սը. Աստծն. Եկեղեցւոյն

(Կրճանիսի) Թիֆլիսոյ:

30 ԳՉ. ԲԻ. 3. օր Վարդ. 7

31 ԴՉ. ԲԻ. պհք. 8

Այս ամսուայ 1-էց մինչև 31-ը
օրը պահասել է 1 Ժ. 26 ր.

ՕԳՈՍՏՈՍ

31 ՕՐ

Լ

Օգոստոս ամիսը Հռոմայեցիք սկզբում անուանել էին Սեկստիլէ, որ լատ. կը նշանակէ վեցերորդ: Քրիստոսեց 33 տարե առաջ, ի պատիւ Հռովմայեցւոց Սգոստիանոս կայսեր, անուանեցաւ Օգոստոս, և էր ամառուայ վերջին ամիսը: Մեր նախնիք այս ամսին անուանում էին Նաւասարդ, որովհետեւ նոր տարուայ առաջին ամիսն էր և տարեթիւր այս ամսուայ 11-էց էին սկսում ի յեշատակ ջրհեղեղի վերջանալուն: Նաւասարդը նշանակում է նաւը աստ է արդ, կամ՝ նաւը հասաւ արդ:

- 1 Նշ. ԴՅ. Սըն. Եսայիայ մարդ. 9
 2 Ս. ք. լ. 0 Ժ. 7 ր. առ.
 3 Տօն-ին եղն-ի:
 Ուր. Դ. պհ. Յերեկ. նախատ. 10
 * Նը. Ե. Սըցն. Թադէոսի Ա. 11

ՕԳՈՍՏՈՍ

Լ

- աւքերոյն և Սանդիստոյ Կուսին: 12
 4 * Կիր. Ե. 2. Կիր. զինի վարդ. 13
 5 Բ. Բ. Սըցն. Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին 45. վիսյիցն և սըցն. կուսանացն Յուստիանեայ, Եփեմեայ և Քրիստինեայ: 14
 6 Գ. Բ. Սըց. Աթանաղենիայ եպ. և տասն աշակ. և հինգ վիսյիցն: Ռ. վարդավառ: 15
 7 Գ. Բ. պահ. 16
 8 Ն. Գ. Սըցն. նախահարցն Աղամայ, Սըհլէ, Սեթայ, Ենովթայ, Ենովթայ, Նոյի, Մեւքիսեդեկի, Սըրահամու, Իսահակայ, Յովսէփայ, Յակովբայ, Մովսէսի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յիսուայ Սամուէլի, Սամոնի Յեփթայայ, Բարահայ, Գէդէօնի և այլոց Սըց. նախահարցն:
 9 ☉ Լ. լ. 0 Ժ. 24 ր. առաւ.
 10 Պարզ եղն-ի:
 9 Ուր. Դ. պահ.
 10 Նը. Դ. Սըցն. Եփեսոսի Սուրբ Ժողովոյ 200 հայրապետացն: 17
 18

11 ✠ Կիր. աչ. 3. Կիր. զկնի վարդ. 19
Բարիկենդան Ածածնի պչց.

Սրեղ. ի Կոյսն մտանէ 3 ժ.
18 ըսպէ:

Նաւասարդ և տարեմուտ ըստ
բուէն տօմարի Հայոց 4383 և եկ.
1340 թուականի:

12 Բշ. աի. 1. օր պչց. Ս. Ածած. 20

13 Գշ. բչ. 2. օր պչց. Ս. Ածած. 21

14 Դշ. բի. 3. օր պչց. Ս. Ածած. 22

Ս վր. քա. լս. 3 ժ. 5 ը. եր.

Շոք եղանակ, բայց փոփոխան:

15 Եշ. գչ. 4 օր պչց. Ս. Ածած. 23

Ռ. վերափոխումն Ս. Ածածնի:

16 Ուր. գի. 5. օր պչց. Ս. Ածած. 24

17 Շր. Դշ. Տօն Շողակաթի, Սըյ. 25

Էջմ. ըստ տեսեանն Սրբոյն Գրե-
ղորի Լուսաւորչի:

18 ✠ Կիր. Դի. վերստին Ս. Ս. 26

Սուրբ Ածածնի: Միջոց ուտելք
երեք շաբաթ: Հանդիսաւոր օր
ուխտի Բէթղէշէմի Սը. Ածածին
եկեղ. Թիթլիսոյ: Ինն օր ամե-
նայն երեկ. նախատօնակ:

19 ✠ Բշ. աչ. 2. օր վերափոխման: 27
Յիշատակ մեռելոց:

20 Գշ. աի. 3. օր վերափ. 28

21 Դշ. բչ. 4. օր վերափ. 29

22 Եշ. բի. 5. օր վերափ. 30

Ս. Մն. լս. 11 ժ. 22 ը. երեկ.
Անհասարկ եղանակ:

23 Ուր. գչ. 6. օր վերափ. 1

24 Շր. գի. 7. օր վերափ. 2

25 ✠ Կիր. Դշ. 8. օր վերափ. 3

26 Բշ. Դի. 9. օր վերափ. 4

27 Գշ. աչ. Սըյն. Յովակիմայ և 5

Աննայի, ճիողացն Սը. Աստուա-
ծածնի և կանանցն Իւղարերից:

28 Դշ. աի. պչք. 6

29 Եշ. բչ. Սրբոյն Երեմիայ Մար- 7

գարէին: Ռ. Յիշատակ զլսա-
ման Յովհաննու Մկրտչի:

30 Ուր. բի. պչք. Անուանակոչ. 8

Ն. Կ. Մ. Կայսեր Ռուսաց Աղէթ-
ՍԱՆԴԻ Գ. ի.

Ս. Ա. քա. լս. 2 ժ. 30 ը. եր.

31 ՇԵ ԳՅ. ՍԵՅ. Առաքելոյն Թով-
մայի, Յակոբայ և Նմաւոյնի:
Յերեկ. նախատօնակ:

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը
օրը պակասել է 2 Ժ. 31 ր.

Սեպտեմբեր ամսուայ անու-
նը ծագում է Լատինական
september (այսինքն. հօթնե-
րորդ) բառից: Այսպէս անուա-
նեց չսովորուած իւր տարուայ
հօթներորդ ամիսը, որ աշուն-
քուայ առաջին ամիսն էր: Մեր
նախնիք այս ամիսը անուանել
էն Հոռի. երեւի Հայոց տարուայ
երկրորդ ամիսը լինելով—ինչ-
պէս որ վրացերէն օրի նշանա-
կում է երկու—առնուած լի-
նի գրացի վրացիներէց:

1 ✠ Կիր. ԳՅ. 3. Կիր. զկնի վե- 10
րափ. Տօն Գիւտ Գոռույ Սուրբ
Ածածնի:

2 ԲՅ. ԴՅ. ՍԵՅ. Ստեփաննոսի 11
Ունեցւոյն և ՍԵՅ. Վկայիցն,
Գոհարինեայ, Ծափոբիայի, Տու-
քիկոսի և Ռաաբիկոսի:

3 ԳՅ. ԴՅ. ՍԵՅ. Մարգարէիցն. Ե- 12

ղեկիչէի, Եղբի և Զաքարիայի
Հօրն մերոյ Յովհաննու Մկրտչի:

4 ԴՂ. ա. պահք. 13

5 ԵՂ. ա. Սբցն. Յովհաննու Կա- 14

րապետին և Յորայ արդարոյն:

6 Ուր. բ. պահք. 15

⊙ Լր. լս. 8 ժ. 0 ր. առ.

Փոփոխութիւն:

7 Շբ. բ. Տօն է Նիկիոյ Սբ. Ժո- 16

ղովոյ 318 Հայրապետացն:

Յերեկ. նախատօնակ:

8 ✕ Կիր. գ. 4. Կիր. զկնի Վե- 17

րափ. Տօն ծննդ. Սբ. Կուսին

Մարիամու ի յԱննայէ: Եւս Ռ.

Բարեկ. Սբ. Խաչի պահք.

9 ԲՂ. գ. 1. օր պահք. Խաչի, 18

10 ԴՂ. գ. 2. օր պահք. Խաչ. 19

☼ Արեգ. ի Կշիւն մտանէ 1 ժ.

44 ըոպ. երեկ.

Աշնանամուտ և Հասարակաց 6

ժ. 4 ըոպ. առ.

Տիւ և գիշեր Հաւասար:

11 ԴՂ. գ. 3. օր պահք. Խաչ. 20

12 ԵՂ. ա. 4. օր պահք. Խաչ. 21

⊙ Վր. քռ. լս. 2 ժ 3 ր. առ.

Բարեկ. եղանակ:

13 Ուր. ա. 5. օր պահք. Խաչ. 22

14 Շբ. բ. Տօն Սբ. Եկեղեցւոյ ի 23

նաւակատիս Սբ. Խաչին: Նաւա-

կատիք: Ռ. Խաչիբեաց:

15 ✕ Կիր. բ. ԽԱՉՎԵՐԱՅ: 24

16 ✕ ԲՂ. գ. Տօն Խաչի: Յիշա- 25

տակ մեռելոց:

17 ԴՂ. գ. Տօն Եկեղեց. 26

18 ԴՂ. գ. Տօն Եկեղ. 27

19 ԵՂ. գ. Տօն Եկեղ. 28

20 Ուր. ա. Տօն Խաչի. 29

21 Շբ. ա. Տօն Խաչի. 1

⊙ Ծն. լս. 4 ժ. 51 ր. առ.

Լա- եղանակ:

22 ✕ Կիր. բ. 2. Կիր. զկնի Սբ. 2

Խաչի: Բարեկ. Վարդապ. Խաչի:

23 ԲՂ. բ. Սբբոցն Մամասայ, Փե- 3

լիկտիմօնի և Սիմօնի Սիւնա-

կեցոյն:

24 ԴՂ. գ. պահք. Սբբոցն կուսանացն 4

Փէփրոնեայ, Մարիանեայ և Շու-

շանայ դստերն Մեծին Վարդանայ:

25 ԴՇ. ԲԷ. պհք.

26 ԵՇ. ԴՅ. պհք. Սբ. հայրապետացն Բարդղամու, Անթիմոսի և Երանոսի: Ռ. Նընջուձ սբբոյ Յովհ. Աւետարանչի:

27 Ուր. ԴԷ. պհք.

28 Շբ. ԷՅ. Սբբոցն Գէորգայ զօրավարին, Ադոկտոսի և Ռոմանոսի երգեցողին: Հանդիս. օր ուխտի սբ. Գէորգ եկեղեց. Շահնաբադ ուխտատեղւոյն մերձ ի Թիֆլիսոյ:

29 ✠ Կեր. ԷԷ. 3. Կեր. զկնի 1'բ. Խաչի: Տօն Սբ. Վարդայ-Խաչի: Մեջոց ուտիք է 7 շաբաթ:

Չ Առ. քռ. 1 Ժ. 53 ր. առ.

Խառն և Խոնաւ եղանակ:

30 ԲՇ. ԲՅ. Սբբոյն Դաւթի Դմենց-10
ւոյն և Սբբոց վկայն. Ղամբէոսի և Ղամբէուհւոյն:

Այս ամսուայ 1-եց մինչև 30-ը օրը պահել է 2 Ժ. 14 ր

Հին ժամանակներում Հռոմում, այս ամսի 15-ին ի պատիւ պատեւազմի չաստուած Մարսի, զոհաբերում էին նժոյգներ և Հռոմուլոսի կարգաւորած տարուայ ութերորդ ամիսն էր, այս պատճառաւ անուանուեցաւ october, օր լատիններէն նշանակում է ութերորդ: Այս ամիսը աշունքուայ միջի ամիսը լինելով, հին ազգերի մէջ այս ամսում կատարվում էին ժողովրդական տօներ—հանդէսները, դաշտային աշխատանքի աւարտման և այգեկոյթի պատճառաւ: Իսկ Կովկասում այս ժամանակ զինին չամում են, ող մեր խօսքով ասում են (բաղաքաղ), այգեկոյթ և զորա համար էլ մեր դրացի վրացիք այս ամսին ուղղակի անուանում են Ղվինօրիս-

Թվէ, գինու—ամիս: Մեր նախ-
նիք, անուանում էին այս ամ-
սին Սահմէ, որ վրաց. նշանա-
կում է երրորդ և էր Հայոց տա-
րեթւի երրորդ ամիսը:

1 Գշ. Բ. Սրբն. Եւտաքէոսի և 11
կնոջ նորա Թէոփիստիա և եր-
կուց որդւոցն և սրբ. կուսա-
նացն Երմոնիայ և Նեքտառի-
նեայ: Ռ. Պաշտպանութիւն Սր.
Աստուածածնի:

2 Դշ. Բ. պէք. 12

3 Եշ. Բ. Սրբոց իշխանացն Սա- 13
հակայ և Համազասպայ

4 Ուր. Դ. պէք. 14

5 Շր. Դ. Սրբոցն Եօթանասուն 15
և երկու աշակերտացն Քրիս-
տոսի:

⊙ Լր. լր. 4 Ժ. 41 ր. երեկ.
Անքեւոյն:

6 ✠ Կիր. ան. 4. Կիր. զկնի Սր. 16
Խաչի:

7 Բշ. ան. Սրբոցն Փօկասու Հայ- 17

րապետին և Եբանոսի Հեռեո-
ղին Առաքելոցն:

8 Գշ. Բ. Սրբ. կուսանացն Թեկ- 18
ղի, Վարդապետայ և Պեղեղեայ:

9 Դշ. Բ. պէք. 19

10 Եշ. Բ. Սրբ. Պանտալեոնի բժշ- 20
կին, Երմոնիայ քահ. և Եւս-
րակսեայ կուին:

11 Ուր. Բ. պէք. 21

12 Շր. Դ. Սրբոց Թաղմանչաց 22

վարդապետացն մերոց Մեսրո-
պայ, Եղիշէի, Մովսէսի քեր-
թաղին, Դաւթի անյաղթ փիլի-
սոփային, Գրիգորի Նարեկա-
ցոյն և Ներսիսի Կլայեցոյն:

☼ Արեգ. ի Կարելձն մտանէ 4
Ժ. 53 ր. երեկ.

⊙ Վր. քու. լր. 4 Ժ. 29 ր. եր.
Խաչա:

13 ✠ Կիր. Դ. 5. Կիր. զկնի Սր. 23
Խաչի:

14 Բշ. ան. Գիւտի նշխարաց Սրբն. 24
Գրիգորեայ Աղուանից Կաթողի-

կոսի, և սրբոց հարցն Թաթլոյ,
Վարդսի և Թուամսու, Անտոնի
և Կրոնիդեայ և եօթն խոտա-
ճարակացն որք ի Յիննակնեայ
վանսն կատարեցան:

15 ԳԶ. Գ. Սրբոց Առաքելոցն, Ա- 25
նանիայի, Մատթէի, Բառնաբայ,
Փիլիպպոսի, Յովհաննէսի, Շիու-
ղայի և Սեղուանոսի:

16 ԴԶ. Բ. պհ.բ. 26

17 ԵԶ. Բ. Սրբոց Դիոնէսիոսի Ա- 27
րիսպապացոյն, և Առաքելոցն
Տիմոթէոսի և Տիտոսի:

18 Ուր. Գ. պհ.բ. 28

19 ՇԵ. Գ. Սրբոց Աւետարանչացն, 29
Մատթէոսի, Մարկոսի, Լուկա-
սու և Յովհաննու:

20 ✠ Կեր- Գ. 6. Կեր. զկնի Սը. 30
Խաչի:

⊙ Ծն. լս. 9 Ժ. 22 ր. երեկ.

Անձրային և խառն եղանակ:

21 ԲԶ. Գ. Սրբոցն Լուկկանոսի Հա- 1
րիւբապետին, որ Հաւատաց ի
ԽաչելուԹիւնն Փրիստոսի, և

Յովսէփայ Աստուածահօրն,
Յովսէփայ Արեմաթացւոյն,
բարեկամին Ղազարու և քերցն
Կորա Մարթայի և Մարիամու:

22 ԴԶ. Գ. Սրբն. Թէոդեոտի քա- 2
հանային, Զենոնի զինաւորին,
և Մակարայ, Դոքսեայ և Ռա-
մեայ: Ռ. Հրաշակերտ պատկե-
րին Ս. Աստուածածնի Ղազանու:

23 ԴԶ. Գ. պհ.բ.

24 ԵԶ. Բ. Սրբն. Խաբիթեանց և 4
սրբ. վկայն. Սրտէմեայ և Քրիս-
տափոքի, և Երկուց կանանցն
Կալինիկեայ և Ալիւլինեայ:

25 Ուր. Բ. պհ.բ.

26 ՇԵ. Գ. Սրբ. Երկոտասան վար- 6
դապետացն Ռէթէոսի, Դիոնէ-
սիոսի, Սեղբեոտրոսի, Աթանասի,
Կիւրղի Երուսաղեմացւոյն, Եփ-
րեմի Խորեն Ասորւոյ, Բարսեղի
Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նիւ-
սացւոյն, Գրեգորի Աստուածա-
բանին, Եպիփանու Կիպրաց-
ւոյն, Յովհաննու Ոսկեբերանին

27 Լ. Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյն:
✠ Կիր. 41. 7. Կիր. զինի Սբ. 7

Խաչի: Գիւտ-խաչ:

Ս. Ա. քա. 11 Ժ. 42 ը. առ.

Անտիոքի եղևնի:

28 Բշ. 73. Սրբոցն Անաստասայ 8
քահանային, Վարդի և Թէո-
դորիտեայ և որդոց նորա և որդ
ընդ նմա կատարեցան:

29 Գշ. 71. Սրբոց Հեպիրիքեանցն 9
որք ի Սամուտ կատարեցան և
սրցն. Սևեռիանոսի Սեբաստա-
ցոյն, Բարեկայ ծերոյն, և ութ-
սուն և չորս աշակերտաց նորին:

30 Դշ. 72. պէք. 10

31 Եշ. 74. Սրբոյն Յովհաննու Ոս- 11
կերերան Հայրապետին:

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը
օրը պահպանել է 2 Ժ. 10 ը.

30 ՕՐ

Նոյեմբեր բառը ծագում է
լատ. November բառից, որ կը
նշանակէ իններորդ: Հռոմա-
յեցիք այս ամիսը անուանել են
իններորդ նորա համար, որ շատ
առաջ նորա նոր տարին ոչ Թէ
Յունականից էին հաշվում ինչ-
պէս հիմայ, այլ Մարտ ամսից:
Մեր նախնիքը այս ամիսը ան-
ուանել են ծրէ: Իսկ Վրաս-
տանում, որովհետև այս ամսուայ
10-ի մէջ տօնվում է Սբ. Գէորգ-
այ տօնը, սորա համար էլ, այս
ամիսը անուանել են Գէորգ-
օրայ, կամ Գեորգօբիս-Թվէ, որ
կնշանակէ Գէորգայ-տօնի ամիս:

1 Ուր. Բ3 պէք.

2 Շբ. Բ1. Տօն Ամեն. Սրբոց, Հնոց 13
և Նորոց, Յայտից և Անյայտից:

3 ✠ Կիր. 43. 8. Կիր. զինի Սբ. 14
Խաչի:

4 ԲԶ. ԳԻ. Սրբոցն Ստեփաննոսի 15
Հռովմայ Հայրապետին և քա-
հանայիցն, սարկաւազացն և
Ժողովրդոց:

⊕ ԼԲ. լս. 3 Ժ. 12 ր. առ.

Փառաբանից և շնորհակալ:

5 ԳԶ. ԴԶ. Սրբոցն Աղլիսիսիմայ 16
Եպիս. Յովսէփայ քահանային,
Այլթալայ սարկաւազին և Պղա-
տոնի վկային:

6 ԴԶ. ԴԻ. պհ. 17

7 ԵԶ. ԵԶ. Սրբոց Հայրապետացն 18
Մեարոփանոսի, Աղէքսանդրոսի,
Պողոսի խոստովանողին և սրբ.
Նստարացն՝ Մարկեանոսի և
Մարտիրոսի:

8 Ուր. ԵԻ. պհ. 19
Յերեմի. Նախատ

9 ✠ ԵԲ. ԲԶ. Սրբոց Հրեշտակա- 20
պետացն Գաբրիէլի և Միքայէլի
և ամենայն երկնային զօրացն:
Մեծահան. օր ուխտի Սբ. Գէորգ
եկեղ. Բոլնիս գեւղի մերձ ի
Թիֆլիս:

10 ✠ ԿԵ. ԲԻ. 9. Կիր. զկնի Սբ. 21

Խաչի: Զ. Տարեգարձ Օծմ. Վեհ.
Հայր. Ամեն. Հայոց Տ. Տ. Մա-
կարայ Ո.

☼ Արեգակն ի Աղեղնաւորն
մտանէ 7 Ժ. 17 ր. հրեկի.

11 ԲԶ. ԳԶ. Սրբոցն Մելիտոսի Ան- 22
տիոքայ Հայրապ. և Մինասայ
Եգիպտացուն և միւս Մելիտոսի
Եպ. Բուքայ քահան. և Շինու
սարկաւազին:

12 ԳԶ. ԳԻ. Սրբոցն Դիմիտրեայ վկա- 23
յին և Բասիլիսկոսի քհնյին:

⊕ Վր. քա լս. 11 Ժ. 24 ր. առ.
Խաչ և Բիւր. եղանակ:

13 ԴԶ. ԴԶ. պհ. 24

14 ԵԶ. ԴԻ. Սրբոց Գուրխասայ, Սա- 25
մունասայ, Արիքայ սարկաւա-
գին, Ռամանոսի միայնակիցոյն
Մանկանն խոստովանողի և Հիւ-
սիքոսի զինաւորին: Ծնեղ. Ն. Կ.
Մեծ. Կայսերուհւոյ Մարիայ
Ֆէօդորովնայի:

15 Ուր. ԵԶ. պհ. 26

- 16 Շք. ա. Սրբոց Առաքելոցն Ան- 27
շնկէ և Փիլիպպոսի:
17 ✠ Կիր. բ. ժ. Կբբ. զկնի Սբ. 28
Խաչի: Բարիկ. Յիսնակի պահոց:
18 Բշ. բ. 1. օր. պհ. 3. 29
19 Գշ. 4. 2. օր. պհ. Յիս. 30
Մն. լս. 2 ժ. 46 ր. երեկ.
Պարզային:
20 ✠ Դշ. 4. 3. օր. պհ. Յիս. 1
Յերեկ. նախառնաք:
21 ✠ Եշ. 4. 4. օր. պհ. Յիսն. 2
Տօն երեց ամաց Ընծայեցման
Սբ. Աստուածածնի ի Տաճարն:
Եւս Ռուսաց:
22 Ուր. Դ. 5. օր. պհ. Յիսն. 3
23 Շք. ա. Սրբոց Գրեգորի Սքան- 4
չելագործին, Նիկողայոսի Հայ-
բապետին և Միւռոնայ եպիսկ.
24 ✠ Կիր. ա. 1. Կիր. Յիսն. 5
25 Բշ. բ. Սրբոց Կուսանացն Յու- 6
լիանայ և Վասիլուհայ: Սբ.
բոհամու և Խորենայ անարժաթ
բժշկացն, Կողմայի Դամիանո-
սի և Աստուածատրոյ վկային:

- 26 Գշ. բ. Սրբոցն Դուկիանոսի 7
քահ. և սրբոցն Տադադրոսի,
Պրօպոսի, Անգբօնիկոսի, Ռե-
սիմեայ և այլոց աշակերտացն
Պօղոսի:
Ս. Առ. քա. լս. 8 ժ. 9 երեկ.
Անհատաբ. եղանակ:
27 Դշ. 4. պհ. 8
28 Եշ. բ. Սրբոցն. Կղեմայ Հայրապե- 9
տին և Բազարատայ Տոռոմենայ
Եպիսկոպոսին:
29 Ուր. Դ. պհ. Յերեկ. Նախառ. 10
30 ✠ Շք. Դ. Սրբոց Առաքելոց և 11
առաջին Լուսաւորչացն մերոց
Թադէոսի և Բարդուղիմէոսի:

Սյս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը
օրը պահասել է 1 ժ. 19 րոպ.

ԴԵԿՏԵՄԵՐ

31 Օր

Դեկտեմբեր վերցրած է լատինական doctember բառից, որ կընշանակէ տասներորդ: Այսպէս անուանեց տարուայ ամիսները կիսադէր Հռոմուլոսը տարուայ տասներորդ ամիսը: Մեր նախնիք այս ամիսն անուանել են Քաղոց: Որովհետեւ Վրաստանում այս ամսում—25-ին կատարվում է Քրիստոսի ծննդեան տօնը, այս պատճառաւայս ամիսն վեց. անուանել են Քրիստիչոբայ, կամ Քրիստիչօբիս—[Յվէ, որ կնշանակէ, Քրիստոսի ծննդեան ամիս:

- 1 ✠ Կիր. ւ. 2. Կիր. Յիսնակ. 12
 2 Բշ. ւ. Սրբոյն Դենարիոսի եպիսկոպ. և Մերկեռիոսի զինավորին, Յակովբայ և Լուսաբառայ: 13
 3 Դշ. Բշ. Սրբոցն Մինասայ, եր- 14

մոգիներայ և Դրարոսի, և կամաւոր աղքատացն Յովհաննու և Ալէքսիանոսի:

☉ Լր. լւ. 3 Ժ. 49 լւ. առ.

Յիւնիոն և Դրիլ:

- 4 Դշ. Բէ. պհ. 15
 5 Եշ. Գ. Սրբ. Հարցն Եգիպտաց- 16
 ւոցն, Պողոսի, Պողայ, Մակարայ, Եւագրի, Յովհաննու Գրեցոյն, Յովհաննու կարճահասակին, Նեղոսի, Արսէնի, Սքսիւնու, Դանիէլի, Սրապիոնի, Մակարիոսի, Պիմէի և այլոց սրբ. Հարցն: Անուանակոչ. Վեհափ. Հայրապ. Ամին. Հայոց Տ. Տ. Մակարայ Ա.
 6 Ուր. Գ. պհ. Ռ. Նիկողայոսի 17
 Սքանչելագործ Հայրապետին: Անուանակոչ. Ն. Կ. Բ. ԹգԺա. Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի:
 7 Շբ. Դ. Սրբ. Նիկողայոսի Զը- 18
 մուռնացւոյ Սքանչելագործ Հայրապետին:
 8 ✠ Կիր. Դ. 3. Կիր. զկնի Յիս- 19

- Հոգի: Բարեկենդան Սբ. Յակովբայ պափոց: Յերեկ. Նախատ.
- 9 ✠ Բշ. ա. պհք. Տօն Յղուխեան 20
Սբ. Աստուածածնի ի յԱննայէ:
Զմեռնամուտ և արեւոդարձ,
ցերեկն սկսանի երկարել և զիշերն կարճանալ:
- ☼ Սբեգ. ի Այծեղջերն մտնէ 12 ժամ ր. երեկ:
- 10 Գշ. ա. պհք. Սբցն. Կոռնե- 21
լիոսի Հայրապետին և Շմաւոնի
ազգականին Քրիստոսի, որ խաչեցաւ յերուսաղէմ, Պօղոսիարպոսի Հայրապետին Զմիւռնիոյ և սրբոց վկայիցն որք յարեւելի կատարեան:
- ☼ Սբեգ. ի յԱյծեղջերն մտանէ 7 ժ. 45 ր. երեկ.
- 11 Դշ. Բշ. պհք. 22
☼ Վր. քա. լու. 8 ժ. 44 ր. առ. Սառնամանիկ և հոգիաւոր:
- 12 Եշ. Բ. պհք: Սրբոցն Եւգրատիոսի, Օգսինտիոսի, Եւգենիոսի, Ուլրէստէսի և Մարգարիոսի: 23

- 0 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1
- 13 Ուր. Բշ. պհք: Յերեկ. Նախ. 24
- 14 Շր. Բ. Սբն. Յակոբայ Մժեռայ 25
Հայրապետին, Մարուգէի Ջըղնաւորին և Մելիտոսի Կալիսկոպոսին: Հանդիսաւոր օր Վանայ Սբ. Ածածին. Եկեղ. Թիֆլիզոյ ուր և ամփոփի մաս նշխարացն Սբ. Յակոբայ:
- 15 ✠ Կիր. Գշ. 4. Կիր. զկնի Յիսն. 26
- 16 Բշ. Գ. Սրբոցն Հայրապ. Իգնատիոսի, Աղգէի և ՄարուԹայի Կալիսկոպոսին: 27
- 17 Գշ. ա. Սբցն Թէոպոմպայ Ե- 28
պիսի. Թէոֆիլայ վկային և չորեք զինուորացն, Բաստի, Եւսեբի, Եւտիգի, և Բասիլիգեայ,
- 18 Դշ. ա. պհք. 29
- 19 Եշ. Բշ. Սրբոցն կուսանաց. Ին- 1
դոսի, Դոմինի և Գղերիկոսի քահան. և երկուց Բիւրոցն, որք այրեցան յեկեղեցին Նիկիմիդացւոց:
- ☼ Ծն. լու. 6 ժ. 10 ր. երեկ.
յնախառն եղանակ:

0	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	1
20	Ուր. ք. պհք.	2
21	Շբ. ք. Սբ. Ս. Աբգարու Նախա- վկայ—Անդրանիկ թագաւորին մերոյ:	3
22	Ք. Կիր. ք. 5 զկնի Յիսնակի: Յերեկ. նախատօնակ:	4
23	Բշ. ք. Տօն Սբ. Ս. Սբ. Ս. Սբ. Ս. մարգարէին և Յակովբայ Առաքե- լոյն: Յերեկ. նախատօնակ:	5
24	Գշ. ք. Տօն Սբ. Ս. Ստեփաննոսի Նախավկային և առաջին Մար- տիրոսին: Հանդիսաւոր օր Սբ. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն Թիֆ- լիսոյ, որ ի յանապատին կուսա- նաց, ուր և ամբիոփի մաս նշխա- րացն աջ Սբ. Ստեփաննոս Նա- խավկայի: Ո. Ճրագաւոյց Ծննդ:	6
25	Դշ. ք. պհք. Յերեկ. նախատ.	7
26	Ո. Ծնունդ Քրիստոսի: Եշ. ք. Տօն Սբ. Ս. Սբ. Ս. Սբ. Ս. Պետրոսի և Պօղոսի. Ս. Առ. ք. 4 ժ. 12 լ. առ. Յրաւան և Բրաւան օրեր:	8
27	Ուր. ք. պհք. Յերեկ. նախատ.	9

0	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	1
28	Ո. Սբ. Ստեփաննոսի Նախավկ. Շբ. ք. Տօն Սբ. Ս. Սբ. Ս. Սբ. Ս. րոտման Յակովբայ Առաքելոյն և Յովհաննու Աւետարանչին:	10
29	Ք. Կիր. ք. 6. զկնի Յիսնակի: Բարիկենդան Ծննդ. պհք.	11
30	Բշ. ք. 1. օր Ծննդ. պհք.	12
31	Գշ. ք. 2. օր Ծննդ. պհք.	13
Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրն աւելացել է 0 ժ. 27 լ.		

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

ԾՈՅԻ—ՕՐԱՅՈՅՅԻ 1891 ԹՈՒԱ-

ԿԱՆԻ:

I. Այն օրերը, երբ Հայաստանեաց
եկեղեցւոյ օրէնքով պսակի խորհուրդ
կատարելն արգելվում է:

1. Ամբողջ մեծի պահոց և Յինանց
օրերի ընթացքում մինչև եղիական
աւաջին Յարութեան Կիւրակէն:

2. Այն Կիւրակէ երեկոններին, երբ
միևս օրը սրբոց տօն չէ:

3. Ամեն Շաբաթ (Կիւրակնամուտ) ե-
րեկոններին:

4. Ամեն լուս—Չորեքշաբթի և
լուս-Ուրբաթ երեկոններին:

5. Բոլոր շաբաթական պահոց ըն-
թացքում:

6. Տէրունական մեծ տօների նախ-
ընթաց երեկոններին:

7. Նաւակատեաց Ուրբաթ երեկոնե-
րին:

8. Ծննդեան ութօրէից, Վարդավա-
ռի 3 օրերը: Վերափոխման 10-րդ
օրերը և Սբ. Խաչի ամբողջ շաբաթուայ
ընթացքում:

II. Դպրոցական արջ-իճոհ:

1) Տօնք եկեղեցականք:

5. 6. 7. և 13. Յունիւարի տօնք Ծնն-
դեան և Անուանակոչութեան:

Փետր. 14 Տեառնընդառաջ:

» 28 Վարդանանց զօրավարացն:

Ապրի. 6 Տօն Մտին ի Վերապն Ս.
Գրիգորի Լուսաւորչին:

Յուլիսի 22 Տօն Ելիցն ի Վերապէն Ս.
Գրիգորի Լուսաւորչին:

Յուլիսի 6 Տօն Գիւտի Նշխարաց Ս.
Գրիգորի Լուսաւորչին:

Յուլիսի 11 Տօն Սրբոց Թարգմանչացն
մերոց Սահակայ և Մեսրոպայ:

Օգոստ. 3 Տօն Ս. Առաքելոյն Թա-
ղէսի և Ս. Սանդիստոյ կուսին:

Սեպտ. 8 Տօն Ծննդեան Ս. Աստուա-
ծածնի ի յԱննայէ:

Նոյեմբ. 10 Տարեդարձ Օծման Վեհ.
Հայրապ. Ամեն. Հայոց Տ. Տ. Մակարայ:

Նոյեմբ. 21 Տօն Ընծայեցման Ս. Աս-
տուածածնի ի Տաճարն:

Դեկ. 1 Տօն Ս. Առաքելոցն Թաղէսի
և Բարդուղիմէոսի:

Դեկտ. 6 Անուանակոչութիւն Վեհափ.
Հայրապ. Ամեն. Հայոց Տ. Տ. Մակարայ Լ:

Դեկտ. 9 Տօն Յղութեան Ս. Աստուա-
ծածնի ի յԱննայէ:

2) Տօնք Կայսերականք:

Փետր. 26 Ծնունդ Կայսեր Աղէքսան-
դեր Աղէքսանդրովչի Գ-ի:

Մարտի 2 Գահակալութիւն Ն. Կ. Մ.
Աղէքսանդր Աղէքսանդրովչի:

Մայիսի 6 Ծնունդ Ն. Կ. Բ. Թադա-
ժառանգ Նիկիոյայ Աղէքսանդրովչի:

Մայիսի 15 Թադադրութիւն Նոյն
Կ. Մեծութեանց Օգոստ. Կայսեր Ա-

ղէքսանդր Աղէքսանդրովչի և Կայսե-
րուհւոյ Մարիայ Ֆէօդօրովնայի:

Յուլի. 29 Անուանակոչութիւն Պալլ.
Աղէքսանդրովչի և Պետր Նիկիոյայի:

Յուլ. 22 Անուանակոչութիւն Կայ-
սերուհւոյ Մարիայ Ֆէօդօրովնայի:

Օգոստ. 30 Անուանակոչութիւն Կայ-
սեր Աղէքսանդր Աղէքսանդրովչի:

Սեպտ. 8 Ծն. Կայսերուհ. Բարձր Իշ.
Օլգայ Ֆէօդօրովնայի:

Նոյեմբ. 14 Ծն. Ասյսերուհ. Մարիայ
Ֆէօդորովնայի:

Դեկ. 6 Անուան. Թադաթառանգի,
Նիկօլայ Աղէքսանդրովի:

III. Նշանակի Գր-շուր-նիւնք:

Եթէ հանդարտ և պարզ եղանակին,
արեւը մայր մտաւ պայծառ և իւր մօտ
հորիզոնի վերայ առանց ամպի, դա
հաստատ նշան է, որ հետեւեալ օրը
պարզ կը լինի:

Եթէ խառնակ օրերէց յետոյ սարերի
դէլինն, մօնը մանր ամպեր լինին ցրված,
դա նշան է որ մի քանի օր գոնէ լու
եղանակ կը լինի:

Եթէ ամառը կամ աշնանը առաւօ-
տեան շատ կանուխ, սասաիկ մառախուղ
լինի իջած ամեն կողմ. դա նշան է որ
ճաշի ժամանակ եղանակը կը պարզուի:

Եթէ ամառը երեք-չորս ժամ, արեւը
մայր մանելուց առաջ անձրեւ տեղայ,
դա նշան է որ վերջը կը պարզուի:

Եթէ արեւի մայր մանելուն պէս ա-
րեւմտեան հողմը ամպերը քշելիս լինի
դէպի արեւելք՝ հետեւեալ օրը խոստա-
նում է պարզ եղանակ:

Եթէ լուսնոյ եղջիւրը սրածայր լինի
երեւալիս, պարզ եղանակի նշան է:

Եթէ ամառուայ գլշիւրնն պարզ երկ-
հաւամարի վերայ մի օրերէցէ կողմը փայ-

լատակէ, դա նշան է որ հետեւեալ օրը
այն կողմը անձրեւ կը լինի:

Եթէ ձմեռը կամ աշնանը մութը կո-
խելուն պէս սկսի բարակ անձրեւ, այդ-
նշան է որ ամբողջ գիշեր պիտի շա-
քունակէ:

Կովկասում աշնանը և ձմեռը, հարա-
ւային և արեւելեան հողմերը համարեա
թէ միշտ անձրեւաբեր են լինում, կամ
շարունակ թղպոտ օրեր են բերում:

Եթէ լուսնի ըտլորքը շատ բակեր են
երևում, դա նշան է որ շարունակ հող-
մով կ'արձրեւէ:

Մեծ և լայն բակը լուսնի, նշան է ե-
ղանակի փոփոխութեան:

Պարզ լուսինը լրման ժամանակ ցոյց
է տալիս պարզութիւն, իսկ մութ և խա-
ւար լուսինը գուշակում է անձրեւ:

Ասում են ինչպէս եղանակ նոր լուսնի
երրորդ և չորրորդ օրը լինի, այնպէս էլ
ամբողջ լուսնական ամիսը կ'անցնի:

Սպիտակ և պարզ լուսինը՝ խոստա-
նում է լաւ եղանակ:

Կարմիր գոյնով լուսինը՝ գուշակում է
հողմ և վատ եղանակ:

IV Ժամանակագրութիւն:

1) Համաշխարհային նշանաւոր անցքերի
եւ պատմութեան:

Քրիստոսի ծննդից առաջ:

3254 Ջրհեղեղ:

2941 Չինացւոց տառերի դիւար:

2640 Նինուէի հիմնելը:

2300 Եգիպտոսի Թադաւորութեան հիմ-
նելը:

2000 Մետաքսի գործածութիւնը:

1700 Եգիպտացւոց մեհենական դրերը:

1750 Բաբելոնի աշտարակաշինութ.

1651 Մովսէս մարգարէն ծնւում է:

1500 Աթենքի հիմնադրութիւնը:

1200 Դարբնական արուեստի սկիզբը:

1150 Տպագրութիւնը Չինաց մէջ:

1056 Դաւիթը Թադաւորում է:

1017 Սողոմոնը Թադաւորում է:

1010 Սողոմոնի տաճարի շինութիւնը:

982 Սողոմոնի մահը:

800 Արծաթ փողի գործածութիւնը:

802 Ստրեստանի Թադաւորութեան
անկումը:

754 Հռոմուլոսը հիմնում է Հռոմը:

721 Իսրայելացւոց Թադաւորութեան
անկումը:

585 Երուսաղէմի աւերումը և տաճարի
այրումը Նաբուգոդոնոսորից:

560 Կիւրոսը հիմնում է Պարսից տէ-
րութիւնը:

558 Կոնփուկիոսը ծնւում է:

552 Բուդայականութեան սկիզբը
Հնդկաստանում:

523 Աստուածաշունչը Թարգմանւում
է յոյն լեզուով 70-ից ձեռքով:

469 Սոկրատէսը ծնւում է:

384 Արիստոտէլը ծնւում է:

- 356 Աղէքսանդր Մակեդոնացին ծն-
վում է:
325 Աղէքսանդր Մակեդոնացին Հա-
յաստանի վերայով արշաւում է
Հնդկաստան:
315 Զինական պարսպի շինութեան
սկիզբը:
160 Զինացիք բամբակից թուղթ են
շինում:
110 Հռոմայեցիք հնարում են սապոն
եփելը:
76 Կիկերոնի ժամանակ Տիււտներ հնա-
րում է շուտ գրելու ձևը:
70 Վեզուվի հրաբուխի ժայթքումը
Հերքուլանում և Պոմպէի քաղաք-
ներէ աւերումը:

Քրիստոսի յէրոյ:

Քրիստոսը ծնվում է:

33 Քրիստոսը խաչվում է:

- 41 Առաքեալները սկսում են գրել
աւետարանը:
60 Հռովմայ մէջ Ներոն թագաւորի
ժամանակ շինվում է ապակիի (ա-
մանեղէնի) առաջին գործարանը:
67 Պետրոս և Պողոս Առաքեալները
հազատակվում են:
70 Տիտոս կայսրը աւերում է Երու-
սաղէմը:
97 Յովհաննէս աւետարանիչը գրում
է Եփեսոսում աւետարանը:
135 Հրէայք սկսում են ցրուել ամբողջ
աշխարհում:
210 Հռովմում առաջին անգամ, լուսա-
մուտներէ մէջ ապակի է դնվում:
300 Մեղրամոմից Զբագ են շինում:
305 Սուրբ Էջմիածնի հիմնելը:
306 Մեծն Կոստանդինոս թագաւո-
րում է:
321 Մարտի 7-ից Կիւրակին տօնելը
սկսվում է:

- 325 Առաջին տիեզերական Սբ. Ժողովը
Նիկիայում Կոստանդնուսի օրով:
328 Կ. Պօլսոյ Հիմնարկութիւնը:
381 Կ. Պօլսոյ տիեզերական Սբ. Ժողո-
400 Ներուպայի եկեղեցեաց մէջ զան-
գակի գործածութիւնը սկսվում է:
431 Նիեսոսում երրորդ տիեզերական
Սբ. Ժողովը:
451 Քաղկեդոնում չորրորդ տիեզերա-
կան Ժողովը:
476 Հռովմէացւոց կայսերութեան ան-
կումը:
496 Փրանկները ընդունում են քրիս-
տոնէութիւնը:
550 Շերամի ոբթն ու մետաքսը առա-
ջին անգամ Ներուպայ է բերվում:
570 Մահմեդը ծնվում է:
636 Ներուպայում եղեգէ գբջի տեղ
փետրէ գբիչ են սկսում դործածել:
637 Արաբացիք տիրում են Նրուսա-
ղէմին:

- 650 Լատինացւոց եկեղեցեաց մէջ եր-
գեհոն դործածելը սկսվում է:
711 Իսպանիան գրավւում է Արաբ-
ներէջ:
807 Չինացւոց պէս Ներուպայի մէջ էլ
Թղթի գործածութիւնը սկսվում է:
850 Արաբացիք շաքար շինելը հնա-
րում են:
855 Սլաոնական այբուբենը գտն-
վում է:
870 Յունաց և կաթոլիկաց եկեղեցի-
ները բաժանվում են միմեանցից:
1022 Կուրտո Ներուպացի երաժիշտը հո-
տան հնարում է:
1072 Նրուսաղէմին տիրում են Սելջուկ-
ները:
1086 Խաչաղբաց արշաւանքի սկիզբը:
1171 Ներուպայի Վիէննայ քաղաքի մէջ
բացվում է առաջին դրամատուհը:
1246 Առաջին բժշկական ուսումնարանը
Փրանսիայում:

- 1291 Խաչակրաց վերջին արշաւանքը:
 1299 Յորենցիայում սկսում են ակնոց-
 ներ շինել:
 1301 Կողմնացոյցի գիտը:
 1308 Շվէյցարական Հասարակապետու-
 թեան Հիմնուեալը:
 1330 Գուտենբերգը, Ֆաուտը և Շեֆերը
 Մագունտիոյ մէջ տպագրութիւնը
 Հնարում են:
 1338 Վառօգը գտնում են:
 1380 Թնդանօթի գիւտը:
 1384 Լենքթեմուրի արշաւանքները Ա-
 սիայում:
 1415 Հուսին այրում են:
 1440 Հռովմի Սբ. Պետրոս եկեղեցւոյ
 Հիմնարկութիւնը:
 1450 Եւրոպայի մէջ առաջին գիրքը
 տպւում է:
 1453 Տաճիկները տիրում են Կ. Պօլսին
 և վերջանում է բիզանդական
 կայսրութիւնը:

- 1464 Նամակատուն և փոստայով Թըղ-
 թատարութիւնը Հաստատվում է
 Ֆրանսիայում:
 1473 Կոպերնիկոսը ծնվում է Տօրնում:
 1483 Սկսվում է գործադրվել Իսկվիզի-
 ցեան:
 1492 Կոլումբոսը գտնում է Ամերիկան
 (Ուրբաթ օրը, Հոկտեմբերի 13-ին):
 1493 Կոլումբոսը Ամերիկայից հեկատա-
 ցորեն է բերում Եւրոպայ:
 1500 Ծոցի (անուանաւոր Ժամացոյցը
 Հնարում են:
 1524 Առաջին ձեռագիրը լրագիրը Վիէն-
 նայում:
 1546 Լիւտերը վախճանվում է:
 1615 Առաջին տպագիր լրագիրը:
 1616 Շէքսպիրը մեռնում է:
 1642 Գալիլէյն մեռնում է:
 1689 Շոգեշարժ մեքենաների գիտը:
 1727 Նիւտոնի մահը:

- 1752 Ֆրանկլինը հնարում է Շանթալ-
գելը:
- 1779 Օդապարեկը հնարում են:
- 1785 Ժորժ Ստեֆենսոնը առաջին շո-
գեկառքը շինում է:
- 1789 Ֆրանսիական մեծ յեղափոխու-
թիւնը:
- 1790 Գալվանը հնարում է գալվանետն
էլեքտրականութիւնը:
- 1800 Զօնսոնը գտնում է մարմնի պա-
տուաստումը:
- 1801 Վիմադրութեան գիւտը:
- 1803 Անգլիացիք մետաղէ գրէշը հնա-
րում են:
- 1803 Շոգենաւի դիւտը:
- 1805 Շիլլերի մահը:
- 1810 Նապօլիօնի արշաւանքը դէպի Եւ-
րոպայի-արեւելք:
- 1812 Արագատիպ մամուլի հնարելը:
- 1821 Նապօլիօն I-ը մեռնում է:

- 1839 Տաբլոթ անգղիացին հնարում է
լուսանկարը:
- 1841 Առաջին տելեգրաֆը շինում են
Վաշինգտոնից Բալտիմօր:
- 1848 Ելեքտրակահեռագիրը հնարում են:
- 1851 Առաջին ռեվօլվերը շինվում է:
- 1852 Նապօլիօն III-ը Կայսր է հրատա-
րակվում:
- 1853 Արևելեան պատերազմը:
- 1861 Իտալական Թագաւորութեան միա-
ցումն և Վիկտօր-էմանուէլի Թա-
գաւոր հրատարակուելը:
- 1862 Սուէզեան ջրանցքի բացումը:
- 1865 Գերմանական դաշնակցութիւնը և
Աւստրօ-Պրուսիան պատերազմը:
- 1867 Ամերիկայից Անգլիայի Ատլանդ
ովկեանոսի վրայով տելեգրաֆ
շինում են:
- 1868 Հնդկաստանի տելեգրաֆը Կով
կասի վերայով շինվում է:

- 1870 Յըւնս-պըռսական պատերազմը և
Նապօլիօն III-ի գերութիւնը Սե-
դանում:
- 1870 Իտալիան վերջնականապէս գրա-
վում է Հռովմը:
- 1873 Վիէննայի աշխարհահանգէսը:
- 1875 Հերցեգովինիայի ապստամբութիւնը:
- 1877 Ռուսաստանը պատերազմ է հրա-
տարակում է Տաճկաստանին:
- 1878 Սան-Ստեֆանօյի դաշնադրութիւնը
- 1878 Բերլինի դաշնադրութիւնը:
- 1879 Ելեքտրական լապտերներէ վառելը
հնարում են:
- 1880 Տեղեֆօնի գիւտը:
- 1881 Ֆօնօզըրաֆի գիւտը:
- 1889 Փարիզի աշխարհահանգէսը:

2) Ռուսաց և Վրաց

նշանաւոր անցքերը

Քրիստոսից յետոյ:

- 40 Թուին Անդրէաս Առաքեալը ու-
Սիմոն Քանանացին Վրաստանում
մտցնում են Քրիստոնէութիւնը:
- 446 Վրացիք սկսում են դործածել մեք-
սուրը Մեսրոպի հնարած այբենա-
րանը (խուցուրին):
- 597 Վրացիք հայերից բաժանվում են:
- 623 Հերակլ վրաց Թագաւորը առնում
է Հայաստանի մի մասը, Ստեփա-
տականը և Շիրվանի լսանութիւնը:
- 862 Ռուսաց տէրութեան սկզբնաւո-
րութիւնը:
- 988 Ռուսները Սբ. Վլադիմիրի առաջ-
նորդութեամբ ընդունում են յոյ-
ներէջ Քրիստոնէութիւնը:

- 1010 Բազմաթափառ թագաւորը վարաստանում
և Իմերեթում եկեղեցիներ է հիմ-
նում (Մցխէթում)։
- 1011 Թարգմանվում է վրաց լեզուով
առաջին աւետարանը։
- 1212 Վախճանվում է Թամարայ Թա-
գուհին։
- 1222 Նիժնի-Նովգորդի հիմնելը։
- 1224 Զինգիս-խանի յարձակմունքները
և ռուս իշխաններին իրան հալա-
տակեցնելը։
- 1238 Մոնղոլական լծի սկիզբը։
- 1289 Օսերը Գօրի քաղաքն այրում են։
- 1328 Մոսկվայի Թագաւորութ. սկիզբը։
- 1428 Հրաբձակ զէնքերի գործածու-
թիւնը Ռուսաստանում։
- 1469 Վրաց Թագաւորութիւնը բաժան-
վում է երեք մասերի՝ Քարթլ,
Իմերեթ և Վախէթ։
- 160 Ռուսաստանը ազատվում է Մոն-
ղոլական լծից։

- 1491 Առաջին տպուած գիրքը սլաւո-
նական լեզուով հրատարակվում է։
- 1511 Պարսից Իսմաիլ-շահը առնում
և աւերում է Թիֆլիզը և Մցխէթը։
Հաւաքարի կարմնի մօտ էլ մզկիթ
է շինում։
- 1524 Մակարիայի տօնավաճառի բա-
յում։
- 1535 Շահ-Թամազը առնում է Թիֆլիսը։
- 1547 Յովհաննէս զրօղնին առնում է
առաջին Թագաւորի տիտղոսը։
- 1556 Հաշտարխանի Թագաւորութեան
անկումը։
- 1563 Մոսկվայում սկսվում է տպագ-
րութիւնը
- 1583 Ռուսները առնում են Վերելը։
- 1589 Ռուսաց պատերազմութեան ըս-
կիզբը։
- 1611 Լեհացիք առնում են Մոսկվան,
Շվեդացիք Նովգորոդը։

- 1612 Ռուսաստանն աղափոխում է լեհերից:
- 1617 Շահ-Աբազ Ա.-ը աւերում է Վրաստանը և շատ վրացիներ տանում է իւր հետ Պարսկաստան:
- 1632 Առաջին կանոնաւոր զօրքը Ռուսաստանում:
- 1634 Վրաստանում Մահմեդականութեան մոտք գործելը:
- 1664 Արշիլը Թելաւը շինում է աթոռանիստ քաղաք:
- 1672 Ծնվում է Ռուսաց Մեծն Պետրոս Կայսրը:
- 1700 Ռուսաստանում սկսվում է տարեգրութիւն (յուշկարի 1-ին) Քրիստոսի ծննդից:
- 1701 Առաջին Թատրոնը Ռուսաստանում:
- 1703 Առաջին լրագրի հրատարակելը Ռուսաստանում:

- 1705 Քաղաքական դերերի տպագրութիւնը Ռուսաստանում:
- 1709 Վախտանգը հիմնում է Թեֆլիզում տպարան, սկսում է գրել վրաց պատմութիւն և տպում է գրքեր:
- 1716 Ալանացիք Քարթլը ու Կաթեթը աւերում են:
- 1723 Մահմադ-ղուլի խանը աւերում է Թեֆլիզը և կողոպտում է Սիօնի եկեղեցին:
- 1724 Վախտանգը տանում է իւր հետ Ռուսաստան Պետրոս Մեծի հրաւերով 5 եպիսկոպոս, 6 վարդապետ, 5 սարկաւազ և 140 աշխարհական:
- 1725 Մեծն Պետրոս Կայսրը մեռնում է:
- 1743 Մահուան պատիժը ոչնչանում է:
- 1752 Թէմուրազ Թազաւորը հալածում է պարսիկներին Երևանից և նորաբնակիչներին բնակեցնում է այժմեան Հաւաքար Թաղում:

- 1754 Առաջին բանկի հիմնելը Ռուսաստանում:
- 1755 Մոսկվայում առաջին համալսարանի բացումը:
- 1767 Ծաղիկ պատուհաստելը մտցնելում է Ռուսաստան:
- 1768 Թուրք փողի գործադրութիւնը Ռուսաստանում:
- 1769 Հերակլէն, Գօրի, Սղնախ, Թելաւ, Բօրթօմ և ուրիշ տեղեր բերդ է շինում, հիմնում է տպարան, զինարան, Թիդանօթ է ձուլում, կտրում դրամ է, և գրքեր է տպում:
- 1788 Անտոն Ա. Թարգմանիչ և լեզուագէտ կաթողիկոսը վախճանվում է:
- 1785 Կովկասի փոխարքայութեան հիմնելը:
- 1783 Պետական բանկի հիմնելը:
- 1795 Աղա-Մահմադ խանը յարձակվում է Թիֆլիսի վերայ և աւերում:

- 1799 Վրաց Գիօրգի XIII-ը յանձնում է Վրաստանը Ռուսաստանին:
- 1801 Վրաց և ռուսաց մէջ 10 յօդուածից բաղկացած դաշնագրի ստորագրելը:
- 1802 Ռուսաստանում Մինխտերստվան սկսվում է:
- 1804 Մինդրեխան և Իմէրէթը միանում են Ռուսաստանի հետ:
- 1809 Ֆինլանդիան միանում է Ռուսաստանի հետ:
- 1814 Ռուսները առնում են Փարիզը:
- 1815 Լեհաց Թագաւորութեան միացումը Ռուսիայի հետ և Վեհնայի դեսպանաւորողը:
- 1830 Առաջին և մեծ խօլերան Ռուսաստանում:
- 1837 Պուշկինը մեռնում է:
- 1841 Լերմոնտովի մահը:
- 1844 Կալովի մահը:

- 1844 Վարանցովի փոխարքայ նշանակուելը:
- 1859 Կովկասեան 69-ամեայ պատերազմներէ վերջանալը և Շամլիի գերե առնելը:
- 1861 Ստրկութեան ոչնչանալը:
- 1864 Կովկասի վերջնականապէս նուաճումը:
- 1866 Մեծ իշխ. Միխայել Նիկ. փոխարքայ նշանակուելը:
- 1877 Ռուս-Տաճկաստանի պատերազմը: Նեկրասովի մահը:
- 1878 Սան-Ստեփանոյի դաշնադրութեան ստորագրելը:
- 1882 Վրաց վերջին շառաւիղը-Հայադգի Մարիամ Թագուկին մեռնում է և Թաղվում Թիֆլիզի Հայոց Վանքի եկեղեցւոյ Հիւսիսային կողմը պատի տակ:
- 1883 Տուրքեն եվր մեռնում է:

- 1887 Կովկասում մոցնվում է առաջին անգամ զինուորագրութիւնը:
- 1888 Կայսր Աղեքսանդր III-ը այցելում է Կովկասը Կայսերուհւոյ և Թագաժառանգի հետ:
- 1889 Պարսից Շահ-Նասրէդինը անցնում է Կովկասի վրայով Ռուսաստան և արտասահման:
- 1890 Իտալիայի Թագաժառանգ Վիկտոր-Էմանուէլը այցելում է Կովկասը:

3) Հ ա յ ո յ ա յ ա յ Տ ր ա լ է ա ն

Նշանաւոր անցքերը

Քրիստոսից առաջ:

- 2492 Հայադգայնութեան սկզբնաւորութիւնը:
- 2346 Հայոց տէրութիւնը կսկիւի:

Հայոց Թագաւորութեան սկիզբը
Պարուրից:

149 Սկսվում է Արշակունեաց Թագա-
ւորութիւնը Վաղարշակից:

Քրիստոսից յետոյ:

30 Արգար Հայոց Թագաւորը նամակ
է ուղարկում Քրիստոսին:

34 Թադէոս Առաքեալը ս. Գեղարդը
տանում է Հայաստան և մկրտում
է Արգարին և ժողովրդից շատե-
րին:

50 Թադէոս Առաքեալը նահատակ-
ւում է:

51 Եղիշէ անունով Թադէոսի աշա-
կերտը նահատակվում է Արցախ
գաւառում (այժմ Քիշ գիւղում):

60 Թադէոսի աշակերտ Ստաթէոսը
Նիւնեաց դաւառում նահատակ-
վում է (Տաթևու վանքը):

62 Բարդուղիմէոս Առաքեալը նահա-
տակվում է Աղբակում:

79 Երեւան քաղաքի Հիմնարկութիւնը:

197 Վաղարշ Հիմնում է Վաղարշա-
պատը:

253 Խոսրով Թագաւորը Հիմնում է
Դավրէժ քաղաքը (Թաւրիզ):

257 Գրիգոր Լուսաւորչի ծնունդը:

303 Ս. Գրիգորը ձեռնարկում է Եջմիած-
նի շինութիւնը:

Արիստակէս Հայրապետը վերա-
դառնում է Նիկիոյ Ս. Ժողովից՝
ընդերքով իւր Հետ Հաւատոյ Հանդա-
նակը:

Գրիգորիսը Աղուանից կաթողիկոս
է կարգւում:

406 Մեսրոբը գտնում է մեր այբու-
բենը:

Արշակունեաց Թագաւորութիւնը
վերջանում է:

- 451 Վարդանանց պատերազմը:
 452 Կաթողիկոսական Աթոռի փոխադ-
 րումը Եջմիածնից Դուբնի:
 458 Վարդանայ դուռար Շուշանիկը
 նահատակվում և թաղվում է
 Թիֆլիզում (Մետեխի բերդում):
 539 Եղեսիայում յայտնվում է Աբգա-
 րին ուղարկած Քրիստոսի դաստա-
 ռակը:
 551 Մովսէս Կաթողիկոսի հրամանով
 Աթանաս Տարօնացին յօրինում է
 Եկեղեցական տոմարը:
 653 Կարգւում է Վարազայ-Խաչի տօնը:
 706 Աբաբաջի Կողմը Նախջևանի եկե-
 ղեցում 800 հայ իշխաններ կրակով
 նահատակում է:
 924 Կաթողիկոսական Աթոռը Դուբնից
 Վասպուրական է փոխադրվում:
 961 Անին դառնում է Բագրատունեաց
 մայրաքաղաք: Սկիզբը Բագրատուն-
 անաց Թագաւորութեան:

- 968 Խոսրովանոյշը հիմնում է Սանահ-
 նոյ և Հաղպատայ վանքերը:
 993 Կաթողիկոսական Աթոռը Վասպու-
 րականից Անի է փոխադրվում:
 Բագրատունեաց Թագաւորութիւնը
 վերջանում է:
 1080 Նորոգվում է Հայոց Թագաւորու-
 թիւնը Կիլիկիայում:
 1147 Կաթողիկոսական Աթոռը տեղա-
 փոխվում է Սնիից Հռոմկայ—
 Կիլիկիայ:
 1294 Կաթողիկոսական Աթոռը փոխա-
 դրվում է Սևս:
 1311 Երուսաղէմում սկսվում է մեր ազգի
 պատրիարքութիւնը:
 1323 Անի քաղաքի կործանումը:
 1393 Մեր ազգի Թագաւորութեան
 վերջնաբք:
 1441 Կաթողիկոսական Աթոռը վերջնա-
 կանապէս փոխադրվում է Ս. Եջ-
 միածին:

- 1461 Կ. Պօլսի պատրիարքութեանսկիզբը:
 1513 Երեւանը դրաւում են Տաճիկները:
 1567 Վենետիկում տպագրւում է առաջին Հայերէն Սաղմոսը:
 1603 Շահ-Աբաս պարսից Թազաւորը Հայերին գերի է տանում Պարսկաստան:
 1785 Սիմէօնը Կաթողիկոս էջմիածնում Հիմնում է տպարան:
 5781 Նոր-Նախիջևանի Հիմնելը:
 1789 Շուշուայ ամրոցի Հիմնելը:
 1798 Ղարաբաղից 1100 ընտանիք դադարում են դէպի Ղալաբու հողմերը:
 1799 Առաջին պարթերական հրատարակութիւնը Վենետիկում «Տարեգրութիւն» անունով:
 1813 Մոսկվայի Լազարեան ճեմարանի բացումը:
 1823 Հայր Մեքայէլ Զամեան վարդապետը (պատմագ.) վախճանւում է:

- 1825 Ներսէս V աշտարակեցի կաթողիկոսը Հիմնում է Ներսեսեան դպրոցը:
 1828 40 Հազար Հայեր գաղթում են Ռուսաստան:
 1837 Հաստատւում է Սուրբ Եջմիածնի ինչոգոսը:
 1857 Ներսէս V կաթողիկոսը վախճանւում է (փետրվարի 14-ին):
 1858 Խալիբեան ուսումնարանի բացումը:
 1850 Հայոց առաջին Թատրոնը Թիֆլիզում:
 1860 Հաստատւում է Տաճկահայոց սահմանադրութիւնը:
 1863 Բազուի Մարզասիրական ընկերութիւնը Հիմնւում է:
 Միքայէլ Նալբանդեանցը վախճանւում է:
 1868 «Արարատ» ամսագիրը հրատարակւում է Ս. Եջմիածնում:

- 1869 Թիֆլիզում բացում է առաջին
անգամ Գայեանեան Հայ օրորդաց
միջնակարգ դպրոցը:
- 1872 «Մշակ» լրագիրը հրատարակվում է:
- 1873 Ս. Էջմիածնում բացվում է Գէորգ-
դեան ճեմարանը:
«Փորձ» ամսագ. հրատարակվում է:
- 1877 Մարիամեան—Յովնանեան օբիոր-
դական դպր. բացումը Թիֆլիզում:
- 1878 Ռուսները տիրում են Երզրումին:
(Կարին): Բերլինի վեհաժողովում:
ստորագրում են Հայոց ինքնաշա-
րութեան 61-րդ յօդուածը:
- 1879 Վերադառնում են Հայաստանեաց
եկեղեցու ծոցը 35 քնտանիք հռով-
մեական Հայք, Մաղաքեայ Օրմա-
նեան վարդապետի առաջնորդու-
թեամբ:
Ստեփ. Նաղարեանցը վախճ.:
- 1881 Թիֆլիզում հիմնում է Կովկասեան

- Հայոց Բարեգործական Ընկերու-
թիւնը:
«Արձագանք» շաբաթ. հրատարակ-
վում է:
- 1882 Թիֆլիզում կայանում է Հայոց ա-
ռաջին ընդհանուր ուսուցչական
ժողովը:
Վախճան. Գաբ. Եպ. Այվազովսկի:
- 1885 Մակար Ս. Կաթողիկոսը օծվում է
Հոկտեմբերի 10-ին:
- 1887 Անդրկովկասում մտցնում է Հայե-
րի մէջ Լս զինուորագրութիւնը:
- 1888 Մակար Ս. Կաթողիկոսը ընդուն-
վում է Թիֆլիզում Կայսեր Աղէք-
սանդը Ս.-ից, և նոյն թւի Հոկ-
տեմբեր ամսում Կաթողիկոսը այ-
ցելում է Բագու քաղաքին:
- 1888 Յայտնի վերասան Բաֆֆին վախ-
ճանվում է:
- 1889 Պարսից Շահ - Նասրէդինը,

Փարիզի աշխարհանդէսից վերադառնալիս այցելում է Ս. Էջմիածինը:

1889 Էջմիածնում վախճանվում է յայտնի մատենագիր և ուսուցչապետ Ստեփ. Պալասանեանցը:

1889 Արևելիկան լեզուաց պրոֆ. և յայտնի Հնագէտ Քերովբէ Պատկանեանը վախճանվում է:

1890 Իսալացւոց Թադաժառանգը աջելում է Ս. Էջմիածինը, և փառաւոր կերպիւ ընդունվում Հայոց Կաթողիկոսից:

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

Երկրագնդի բնակիչների ռիւը:

Եւրոպայում	363	միլիոն
Ասիայում	840	»
Աֆրիկայում	205	»
Ամերիկայում	100	»
Աւստրալիայում և Եւրասիաներկրներում	5	»

Ընդամենը մօտ. 1513 միլիոն:

Սոքա ժողովուրդներ խօսում են 3600 լեզուով և ունին 1000 դասանութիւն (կրօն): Քրիստոնեաները մօտ 427 միլիոն են մահմեդականները 180 մ. հրեաները 8 մ. քրիստոնէ 900 միլիոնի մեծ մասը կաթոլիկներ են:

Ամեն տարի ծնվում են մօտ 38 միլիոնից աւելի: Մեռնում են 35 միլիոնից աւելի մարդ:

Մնուածներն չորրորդ մասը մեռնում է մինչև 7 տարեկան հասակը: Կէսը մինչև 17 տարին, 100 տարուան հասնում է 1000 մեռնողներէջ մէկը: Մարդկային հասակի տարուայ միջին թիւը 33 է: Տղամարդկանց թիւը մօտաւորապէս հաւասար է կանանց թիւին: Կանայք աւելի երկար են ապրում քան տղամարդէք: Կարճահասակ մարդիկ աւելի են ապրում քան ըարձրահասակները:

VI. Ուսուցիչ Կայսերական դպրոց:

Կայսր Աղէքսանդր Աղէքսանդրովիչ III. ծն. 26 փետրվ. 1845 թ. դահակալու թիւն 1-ին Մարտի 1881 թ.

Կայսերուհի Մարեայ Ֆէօդօրովնա. ծն. 14 նոյեմբ. 1847 թ.

1). Թագաժառանգ Նիկօլայ Աղէքսանդրովիչ ծն. 6 մայիսի. 1868 թ.: 2)

Մեծ իշխան Գէօրգի Աղէքսանդրովիչ: 3) Միխայէլ Աղէքսանդրովիչ. 4) Կսենեայ Ալէքս.: 5) Օլգա Ալէքսանդրովնա:

Մեծ իշխանք 1) Կոստանդին Նիկօլայիւիչ 2) Նիկօլայ Նիկօլայիւիչ 3) Միխայէլ Նիկօլայիւիչ:

XII Կոմիտայի նախագահ. Կոստանդին:

1) Թիֆլիզի փոխնահանգապետ Իշխ. Գիօրգի Իւմիտ. Շէրվաշիճէ:

2) Քութայիսի նահանգ. Ալէք. Իգ. Նատ. Գրօման:

3) Երևանու նահանգ. Միխ. Եակով. Շալիկով:

4) Գանձակու նահանգ. Ալէք. Դաւիդ. Նակաշիճէ:

5) Բաքուի նահանգ. Բար. Իուստ. Կազիմիր Հումբըլ-ֆօն-Գրօստալ:

6) Ղարսի զինուորակ. նաչ. Պետար
Իվան. Տօմիչ:

7) Դադստանի զինուորակ. նաչանգապ.
Նիկ. Զուրաբ. Զավչավադձէ:

8) Ստավրօպօլու նաչանգ. գեներալ
Նիկ. Իգ. Նիկիֆօրսկի:

9) Ղուբանի զին. նաչանգ. Գէորգե
Ալէքսէօնով:

10) Թերեքի նաչանգի զին. նաչանգ.
դեներ. Ալէկս. Միխ. Սմէկալով:

11) Բաթումի զին. նաչ. Նիկ. Էրեստով:

VIII Հայեստանեայց Առաքելակ. Ար.
Եկեղեցւոյ Հսգեւոր Կառավարութիւնը:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒՆՔ:

I. Ամենաբարձրագոյն Հայրապետ Մա-
կար Ա. Կաթողիկոս ամենայն Հայոց:
Նախագահ Սինհոդոսին Սուրբ Էջմիածնի:
Ծնեալ է Տարօն 1806 թ.: Ընտրեալ Կա-

թողիկոս ՚ի Ս. Էջմիածն. 1885-ին:

II. Մկրտիչ Կաթողիկոս Տանն Կէլի-
կիոյ ընտրեալ է մայիսի 1871 ամի:

III. Խաչատուր Կաթողիկոս Աղթա-
մարայ:

ՊՍՏԻՍԻԳՈՒՆՔ

I. Երուսաղեմայ: Յարութիւն Արքեպ.
Վեհապետեան:

II. Կ. Պօլսոյ: Խորէն Եպ. Աշղեան:

Էջմիածնայ Սուրբ Սինհոդոս.

Տեղապահ — Կաթողիկոսի և փոխա-
խազակ: « » « »

Անդամք Սինհոդին Երեմիա Կալիսկ. Գալս-
տեան (լուսարարապ.):

« » Սուքիա Եպ. Պարզեան:

« » Ներսէս Կալիսկ. Խու-
ղալեղդեանց (ծախս.):

« » Մարգիտ Կալիսկ. Տէր-
Գառաբեան:

« » Արիստակէս եպիսկոպ.
Դաւթեան:

Պրօփուրօր Կանչելի
Ատենադպ. Կ. ա. Ստ. Զաք. Մուշե-
ղեան: Թարգման. դ. ս. Յար. Տրդա-
տեան: Ժամ օրհն. Բառնաբաս վրդ.
Դանձակեցի: Նախագահ տպարանական
Ժողովոյ Սուրբ Էջմիածնի Արիստակէս
եպ. Դաւթեան:

Թ Ե Մ Ե Ր Ը

I. Երևանու: Փոխանորդ Թեմ. առաջ.
Սուքիաս եպ. Պարզեանց:

Տաթևու: Յաջորդ Անանեայ վարդապ.
Համադասպեան.

Հին-Նախիջևանու յաջորդ՝ Յովսէֆ
վրդ. Փինաչեանց:

Աղէքսանդրօպօլու Անդ. Մարտիր.
քչյ. Պողոսեանց:

Ղարսու յաջորդ՝ Յուսիկ վարդ. Մով-
սեսեան:

II. Ղարաբաղու Թեմական առաջն.
Կարապետ եպիսկ. Այվազեանց:
Նուխոյ յաջորդ՝ Վահան վ. Տէր-Գրի-
գորեանց:

III. Հաշտարխանու: Թեմակ. առաջն.
Գէորգ եպ. Սուրէնեանց:

Ղալաբու Անդամք. Իսահակ քչյ. Պա-
պովեանց, Խորէն քչյ. Ղորղանեանց:

IV. Շամախու: Թեմական առաջնորդ
Մեսրոպ եպ. Սմբատեանց:

V. Բեռաբաբիոյ Թեմ. առ. —
Պետերբուրգի՝ Հ. Կ. Նախանդ. Գէորգ
ա. քչյ. Խանթարջեանց:

Մօկվայի՝ Յարուծիւն ա. քչյ. Ղու-
կասեանց:

Գրիգորեօպօլոսի՝ Յարուծիւն քչյ. Պա-
պովեանց:

Նոր-Նախիջևանու՝ Դաւիթ ա. քչյ.
Շահինեանց:

Փոխ. առ. Եփրեմ վարդապետ:

VI վրաստանու և Իմերէթի Թեմական առաջնորդ Մամբրէ կայսկոպոս Սանասարեանց:

Գանձակու, յաջ. Գրէգորիս կայսկոպ. Աղուանեանց:

Ախալցխայի. յաջորդ եսայի վարդ. Գորու Անդ. Հ. Կ. Յակովբ քհյ. Աղուկասեանց:

Պատկաստանի եւ Հնդկաստանի

I. Ատրպատականի Թեմ. առաջնորդ Ստեփաննոս եպ. Մխիթարեանց:

II. Իսպահանի (Նոր-Ջուղայի) և Հնդկաստանի Թեմ. առաջ. —

Առաջնորդական փոխ. Նոր-Ջուղայի Խաչատուր վարդ. Կարապետեանց:

Կալիթայի Մին. ա. ք. Բարսեղեան: Մաղրասի. եղիշէ. ք. Մկրտումեան: Լօնդօնի: — (սլաւապ)

Մանչեստրի: Սուքիաս վ. Պարունեան: Սինդապուր Սեղբեստ. ք. Յովհաննիսեան Բատաւիա Դեռնեսիոս ք. Տ. Նզիաղարեան

IX 100 ՌՈՒՐԼՈՒ ՏՈԿՈՍԵՐԸ

Ամիս	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%
Ռ. Կ.	Ռ. Կ.	Ռ. Կ.	Ռ. Կ.	Ռ. Կ.	Ռ. Կ.	Ռ. Կ.	Ռ. Կ.
1	—33%	—41%	—50	—58 ¹ / ₃	—66%	—75	—83%
2	—66%	—83%	1.—	1.16%	1.33%	1.50	1.66%
3	1.—	1.25	1.50	1.75	2.—	2.25	2.50
4	1.33 ¹ / ₃	1.66%	2.—	2.33%	2.66%	3.—	3.33 ¹ / ₃
5	1.66%	2.8%	2.50	2.91%	3.33 ¹ / ₃	3.75	4.16%
6	2.—	2.50	3.—	3.50	4.—	4.50	5.—
7	2.33%	2.91%	3.50	4.88%	4.66%	5.25	5.83%
8	2.66%	3.33%	4.—	4.66%	5.33%	6.—	6.66%
9	3.—	3.75	4.50	5.25	6.—	6.75	7.50
10	3.33%	4.16%	5.—	5.83%	6.66%	7.50	8.33%
11	3.66%	4.58%	5.50	6.41%	7.33 ¹ / ₃	8.25	9.16%
12	4.—	5.—	6.—	7.—	8.—	9.—	10.—

X. ԵՐԱԶԱՅՈՅՑ ԼՈՒՍՆԻ

- Լուսնի 1, 3, 5, 9, 13, 18, 19, 22, 26,
30 օրն—Երազն ի բարին կատարել,
» 2, 10, 12, 16, 28—Երազն երեք
օրն կատարել:
» 8—Երազն ութ օրն կատարել:
» 23—Երազն յերեսուն օրն կատարել:
» 14—Երազն քսուս. օրն կատարել:
» 11, 15, 17—Երազն յօրն կատարել:
» 6—Երազն ի տարին կատարել:
» 29—Երազն լաւ է:
» 4, 7, 20, 21, 24, 25, 27—Երազն
սուտ է:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1890 թ.

ՀԱՅՈՅ „ԺՈՅԻ-ՕՐԱՑՈՅՑԻ“

Օրացույցների մէջ տպուած չա-
տարարութիւնները—ուրիշ ալ և
ալ հրատարակութեանց մէջ տը-
պուածներից—ալն առաւելութիւնը
ունի, որ մեծ քանակութեամբ և ալն
էլ ժողովրդեան ամեն խաւերի մէջ
տարածվելով, հետեապէս ամբողջ
տարուալ ընթացքում աչքի առաջ
և ձեռքերի մէջ դտնուելով բազ-
մաթիւ ընթերցողներ է ունենում.
սորա համար ահա չորս տարի է,
որ մենք մեր կազմած օրացույցների
մէջ—վերջին կցել ենք և մի բա-
ժին առանձին չափաբարութեանց
համար, որով ամեն ցանկացողը,
մինչև նոյեմբերի մէկն ամեն ժա-

մանակ կարող են ուղարկել մեզ ի-
րանց լայտարարութիւնները տպա-
գրելու հետեւեալ գներով՝

Մեծ — «Պատկերադարդ-Օրացուցի»
մէջ ամբողջ երեսը . . 25 ռ. — 4.
կէսը 15 » — »
Մէկ քառորդը . . . 8 » — »
Փոքր — Մոցի — Օրացուցում ամ-
բողջ երեսը 15 ռ. — »
կէսը 8 » — »
Քառորդը 5 » — »

Հասցէն՝ Թիֆլիզ: Մակար Զմէկեանց
Тифлисъ. Макару Чимишкову.

ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅ

ՍԵՂՐԱԿԱՒԱԳ. ԹԱՐԱՅԵԱՆԻ

Բաքու:

Վաճառվում է ուսումնարան. և ամեն
տեսակ գրքեր նաև օրացույցներ:

Литографія Г. Шахпазіанца

Бъ Тифлисъ, Барятинск. ул.
Получивъ скоропечатную машину
самой послѣдней усовършенство-
ванной конструкции, имѣютъ воз-
можность исполнять всевозможныя
литографическіе заказы изящно,
скоро и по весьма доступнымъ
цѣнамъ.

ՎԱՃԱՌԱՆՈՅ

ԷՄՐԸ ՏԵՐԳՐԻԳՈՐԵԱՆՅԻ
Երևան:

Վաճառվում են ձեռնառու գներով,
ուսումնարանական պիտույքներ և
ամեն տեսակ գրքեր:

«ԿԱՍՊԵԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅ»

Բաքու

Վաճառվում են ամեն տեսակ գրք-
քեր և ընդունվում կոմիսիայով վա-
ճառելու:

Գրավանձողանոց Ստեփաննոս Վեհա-
պետեանի Ալեքսանդրապոլ:

Ընդունվում են կոմիտիայով, և վա-
ճառում են սմեն տեսակ գրքեր և
ռուսիսարանական պատուքներ,
ձեռնառու պալմաններով:

Высочайше утвержденное
Дитятковского Товарищества

Писчебумажных фабрикъ

Складъ бумагъ и Канцелярскихъ
принадлежностей находятся въ
Тифлисѣ въ д. Мириманова, на Го-
ловинскомъ проспектѣ. Продажа
по фабричны цѣнамъ.

ՊԱՆՍԻՕՆ
Ա. ՏԵՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆՅԻ

Ընդունում է և պատրաստում է ա-
շակերտներ, Թիֆլիզում գտնուած
ամեն գիմնազիաների ուսուցիչան
և ուրիշ ուսումնարանների համար:
Ուսումնարանում աւանդվում են
ֆրանսերէն, գերմաներէն, ռուսե-
րէն և լատիններէն լեզուներ: Դաշ-
նամուրի վերայ ևս կարող են ածել
սովորել: Պանսիոնում ընդունվում
են երթևեկներ և թոշակաւորներ:
Հասցէ՝ Тифлисъ, Вельяминовск.
улица домъ № 11. Сололаки

ТОРГОВЛЯ
Михаила Шарбабчева
Продажа всѣхъ сортовъ галанте-
рейныхъ, канцелярскихъ и мелоч-
ныхъ товаровъ, по весьма сход-
нымъ цѣнамъ Тифлис.

КНИЖНАЯ ТОРГОВЛЯ

П. Т. Галаджіанца

Въ Екатеринодарѣ (Куб. обл.)

на Красн. улицѣ.

Продажа разныхъ книгъ, писменныхъ принадлежностей и учебныхъ пособій. Приемъ переплетныхъ заказовъ. Подписка на газеты и журналы по редакціоннымъ цѣнамъ.

МАГАЗИНЪ

Ал. Ос. Мачкалова

на Армянскомъ базарѣ

Въ Тифлисѣ.

Оптовая и розничная продажа всѣхъ сортовъ галантерейныхъ, канцелярскихъ и другихъ товаровъ по самой умяренной цѣнѣ.

МАГАЗИНЪ

Александра Е. Гозалова

на Армянскомъ базарѣ.

Продажа галантерейныхъ товаровъ разныхъ сортовъ, весьма дешево.

Винокурный Спирто-очистительн.

Дрожный и Водочный заводъ

Фирма сущест. съ 1845 года.

А. ВОЛФШМИТЪ

въ Ригѣ.

Складъ въ С. Петербургѣ и Гамбургѣ.

Агентъ для Кавказа и Закавказскаго края Мюнхъ и Вейсъ въ Тифлисѣ.

Продажа всѣхъ сортовъ спиртныхъ напитковъ и ликеровъ.

Ե Ր Ե Ի Ա Ն

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԴԱԴԱՅԵԱՆԻ

Փոստգրաֆիալում ընդունվում է
ամենաձեռնառու գներով պատուէր-
ներ և վաճառվում են Արարատեան
աշխարհի զանազան տեսարաններ
ամենաէժան գնով:

ТОРГОВЫЙ ДОМЪ

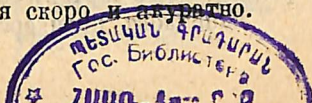
Якова Ег. Мириманова

на Армянск. базарѣ. въ Тифлисѣ.

(бывш. Тер-Николосова)

СКЛАДЪ И МАГАЗИНЪ

всевозможныхъ галентерейныхъ
и туалетныхъ товаровъ отъ из-
вѣстныхъ фабрикантовъ. До-
рожные, желѣзные, ружейные то-
вары а также церковныя и дру-
гія вещи, продаются по фабрич-
нымъ цѣнамъ. Заказы исполняютъ
ся скоро и аккуратно.

059
9-70

6726

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0032326

